

ISSN 1857-0798

NOI

REVISTĂ PENTRU COPII ȘI ADOLESCENȚI

RELAXARE

Anastasia CERCAS, 16 ani
Școala de Arte Plastice Cahul

Călătorești sfios prin noi,
Și ne ferești de vânt și ploi.

pag. 1-4

Când mi se aprind ochii după o carte cu miros proaspăt de tipar, o vreau aici și acum, că un copil răsfățat, deși nu sunt o răsfățată.

pag. 6

Dangătul clopotelor anunță când vin norii de grindină, când undeva s-a declanșat un incendiu. Se știe că ele alungă spiritele rele.

pag. 14-15

Așa cum bunicile noastre făceau altădată, un nod la băsmăluță, că să-și amintească să facă un anumit lucru, acum oamenii de afaceri și persoanele publice își leagă nodul la cravată, că să nu uite să fie solizi.

pag. 30-31

**martie
3, 2022**

MĂICUȚA MEA

Privirea ta-i nemărginire,
Angelică e-a ta menire.
Grădina mea frumoasă ești,
Ce sufletu-mi curat zidești.

Din mere, nuci și păpădii,
Din graiul sfânt, cuminte vii...
Clopotniță – în vremuri grele,
Aduci credință în durere!

Ilinica CHISARI, cl. a VIII-a
GM Hlinaia, Edineț

S-A DESCHIS FEREASTRA

Anatol POIATĂ

UŞOARĂ, MAICĂ, UŞOARĂ

Nu pot să nu vă felicit cu ocazia sosirii primăverii. Or, poezia este o primăvară a sufletului. O prietenire a lui. O înfrumusețare.

Primăvara totul renaște. Naște. Aceasta ne duce cu gândul la mamele noastre, la poezile dedicate lor. Sunt nenumărate. Și nespus de frumoase. Mie, de fiecare dată, gândul și inima mi se îndreaptă spre poemul lui Grigore Vieru *Făptura mamei: Ușoară, maică, ușoară, / C-ai putea să mergi călcând/ Pe semințele ce zboară/ Între ceruri și pământ.// În priviri c-un fel de teamă, / Fericită totuși ești, / Iarba știe cum te cheamă, / Steaua știe ce gândești.*

Poezii și eseuri dedicate mamei puteți găsi și în acest număr al revistei. Cu lucrările de față nu închidem tema, ci abia o deschidem. Citeazăți!

Andreea GONCEAR și Evelina LUNGU, cl. a VI-a (Anenii Noi). Veniți cu inteligențe și ingenioase replici la poezia Anei Blandiana *În bibliotecă*. Sunt salutare efortul și ideea unui asemenea exercițiu literar. Nu mai vorbim de umorul fin și limbajul elevat al textelor, care ne-au făcut să facem abstracție de unele stângăcii inerente debutului. Impresionantă este și scrisoarea mamei, semnată de Andreea. Prin aceasta te prezintă ca un autor cu o respirație largă, ca un alergător pe distanțe lungi.

Ilinca CHISARI și Valeria CEBAN, cl. a VIII-a (Hlinaia, Edineț). Sunteți pe o cale bună, însă nu peste tot vă reușește să găsiți imagini proaspete, neuzate și convingătoare. De aceea am omis unele rânduri.

Teoctista COLȚA, cl. a X-a (Cărpineni, Hâncești). Sperăm că această poezie îi va bucura pe foștii tăi profesori. Mai ales, prin elogile adresate lor și prin sentimentul de recunoștință. Noi însă nu putem să nu remarcăm că ai luncat în prozaism și în afirmații neacoperite artistic. Nu în zadar se spune că e bine să te îndepărtezi de o emoție pentru a scrie despre ea.

Felicia RAZLOG și Carolina MUNTEAN, cl. a VIII-a (Hlinaia, Edineț). Sunt valabile observațiile din comentariul precedent. Discursul poetic e oarecum crud, nefinalizat. De un patetism exagerat. E nevoie de mai mult discernământ. De o topire în suflet a subiectului și doar apoi de turnarea lui în formă poetică. Precum se toarnă metalul topit.

Gheorghe VANGHELI, cl. a VI-a (Anenii Noi). Eseul este matur și invită la meditație. Are nerv. Ai reușit să ne transmiți „tremurătoarele stări”. Succes în continuare!

Dorin SAVVA, cl. a VI-a (Anenii Noi). Prezintă o abordare interesantă a subiectului. Pentru început e bine. Dar să insiți e periculos. Or, de la întrebări trebuie să trecem la răspunsuri.

Alexandra BATRÂNAC, 17 ani (Bălți). Frumos și profund. Lumina despre care vorbești parcă ar străbate dintre rânduri. Felicitări!

Vă dorește inspirație și succes

Leo BORDEIANU

DORUL MEU FRUMOS

Când soarele e sus pe cer,
Te caut, mamă, -n geană eu,
Atât de floare e-al tău nume,
Cărările-ți sunt o minune:

Călătorești sfios prin noi,
Și ne ferești de vânt și ploi.
Cu verdele din grai, tu ai
Un loc aici și sus, în Rai!

**Valeria CEBAN, cl. a VIII-a
GM Hlinaia, Edineț**

RĂSPUNSUL ȘOARECELUI INTELECTUAL

Repliță la poezia *În bibliotecă* de Ana Blandiana

Am primit acea scrisoare
Și cu glas tare i-am dat citire.

Îndată ce-am început,
Bibliotecara afară m-a aruncat
Și m-am simțit ca un nepriceput,
Că nu destule cărți am savurat
Și am căutat cale de intrare
Până am ajuns la geam.

L-am văzut pe motanul Arpagică
Alunecând pe raftul cu cărți de gramatică...
Poate că bibliotecara nu i-a zis că am plecat,
Încânt de a-l fi chemat.

Nu am pierdut mult timp acolo,
Căci voi am să caut altă bibliotecă.

Am mers mult,
Până am văzut
Un set de cărți lângă un bunic,
Într-un raft dintr-un butic
Și fericit m-am strecurat
Până la setul colorat.

Erau cărți de artă,
Ceva ce nu înfulecasem niciodată.

Că să fiu sincer:
Erau bune,
Însă foarte puține
Pentru un șoarece ca mine.

Am plecat din butic
Săturat doar un pic.

Până la urmă l-am întâlnit
Pe Geronimo Stilton cel vestit
Și-am hotărât să devin scriitor,
Dar astăzi un subiect de viitor.

Andreea GONCEAR, cl. VI-a
LT M. Eminescu, Anenii Noi

VIAȚA ȘOARECELUI DE MAI DEPARTE

Mult stimată Ana Blandiana,
De ce v-ați supărat atunci, habar nu am.
Eu doar am vrut să gust din filosofie,
Și la desert – puțină poezie.
Dar am fost nevoie să merg în depărtare,
Că nu am vrut să ajung cuiva de mâncare.
Da, mă refer la Arpagic,
Cu botu-i mic.

Am mers în multe locuri frumoase,
Care mai de care luminoase,
Am mâncat cărți în greacă, germană, franceză.
Română, italiană și poloneză,
Cărți despre mare, istorie, medicină,
Astronomie, artă și flori de grădină.

Mulți au vrut să mă omoare pe mine,
Dar cine fugă repede scapă cu bine.
Spuneți-i lui Arpagic
Că i-am trimis un colet cu mâncare pentru pisici –
Să nu mai viseze că ronțăie oasele mele
Ca pe niște dulci bezele.

Iar dumneavoastră vă trimit cărți fel de fel,
Cele bune le-am ales pe placul meu.
E drept că-s un pic ronțăite –
Eu am îmbucat doar niște litere,
Să văd dacă nu-s otrăvite.

Cele mai bune vești sunt neașteptate,
Am fost admis la universitate.
Dar m-au exmatriculat,
După ce am mâncat
Manualele toate.
Am încercat să fiu profesor,
Dar toți, când mă vedea,
Strigau: E un șoarece vorbitor!

Cu asta se termină scrisoarea mea de răspuns.
P.S. Cărțile sper să vă fie pe gust.

Evelina LUNGU, cl. a VI-a
LT M. Eminescu, Anenii Noi

CUM ARATĂ GÂNDUL?

Etimpul de culcare, mi-am setat alarma. Hmmm, dar cum decurge oare procesul de fotosinteză? Dar ce-ar fi dacă pământul s-ar învârti în direcția opusă? Ce-ar fi dacă toți oamenii ar sări în același timp? Există ocupație după moarte? Ce-ar fi fost dacă nu era să mă nasc? Dar dacă mă nășteam acum trei mii de ani? Dacă aş lupta umăr la urmă cu Burebista? Ce imagine s-ar ivi dacă o oglindă ar sta în fața altiei oglinzi? Există oare viață după moarte, viață fără moarte? Cât de „eu” sunt în mine? Ce culoare are oglinda? Cum arată gândul? Ce-ar fi dacă n-ar mai exista niciun sunet sau soarele? Cât de greu este soarele? S-ar putea înota pe Jupiter? În cât timp aş ajunge pe jos pe Pluto?

Gata, celelalte întrebări rămân pentru seara următoare, fiindcă eu dorm deja!

**Dorin SAVVA, cl. a VI-a
LT M. Eminescu, Anenii Noi**

MARTIE CU ZĂPĂDĂ
Ecaterina ȘAPTEFRĂȚI
Telenesti

S-AU DUS ZILELE BABEI

Gabriela MAHU
LT M. Sadoveanu, Hâncești

STELELE PĂMÂNTULUI

Rămân stupefată la vedere bolții cerești în timpul nopții – vremea enigmelor de nepătruns. Luna domină elementele cerului, fiind o adevărată regină a simplității și a eleganței.

Stelele privesc Pământul. Ele admiră fiecare pământean, aura lui de lumină. Lumina semnifică curajul și adevărul, virtuți crescute în inimile oamenilor. Fiecare persoană este deosebită prin calitățile pe care le posedă, iluminând și promovând valori inalienabile ale sufletului.

Lumina este aprinsă din scânteia sădită de familie, care a susținut dezvoltarea personalității omului. Pământenii se definesc după modul în care strălucesc. Intensitatea luminii sporește doar atunci când omul o împarte cu aproapele său.

Odată aprinsă, lumina nu poate fi nimicită de forțe malefice. Dar și în acestea există un strop de lumină care poate fi amplificată de forțe externe – de alți oameni.

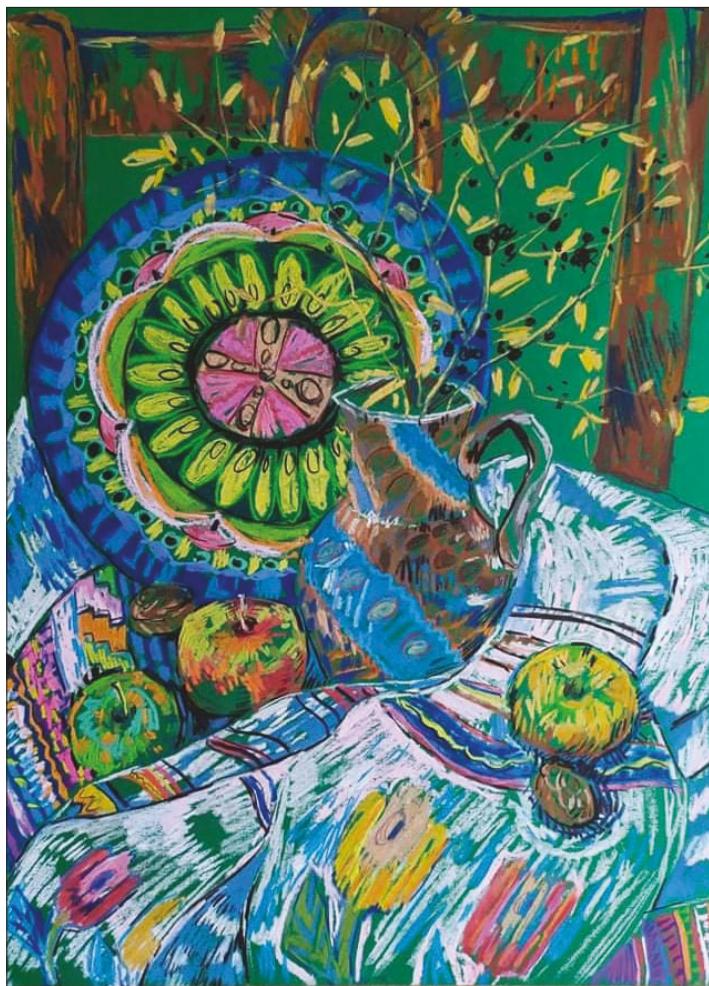
Să luminăm și să fim luminăți!

Alexandra BATRÂNAC, 17 ani
LT I. Creangă, Bălți

ZBOR SPRE TINE

Dragă mamă,
la lumina lunii îți scriu această scrisoare. Cuvintele exprimă doar o fărâmă din ceea ce vreau să îți spun. Gândurile mele zboară haotic și nu le pot prinde nicidcum. Sensul acestei scrisori este de a-mi păstra echilibrul mintii.

NATURĂ STATICĂ CU MERE

Gabriela STROICI, 16 ani
Școala de Arte Plastice N. Moisei, Telenești

Tot ce s-a întâmplat până acum a fost o fâșie despicată. Pe noi ne-au despărțit în două bucăți: cerul și pământul. Acest răvaș e doar o încercare de-a mea să zbor de pe pământ spre cer, să zbor spre tine, spre nevinovăția și tandrețea ta, spre tremurătoarele tale stări.

Tu ai fost cheia vieții mele, ce a descuiat tainele primei respirații, ale primului cuvânt – mama. Când lacătul a fost lăsat singur, el și-a pierdut sensul. Mi s-a spulberat sensul vieții: lacătul închide propriile mi nădejdi. Oare-mi voi mai putea îndrepta greșelile fără de tine?

Greșeala mea constă în faptul că nu prețuiam rațiunea unei vieți „descuiate” și nevinovate. Acum, ca să regenerez cenușa, trebuie doar să zbor spre tine – spre cer.

Dorința mea e să mă renasc în puteri și speranțe, să spulber moleșeala care mă topește. Dar eu încă îmi căut aripile. Oamenii îmi spun că trebuie să uit de trecut... Eu însă uit de viitor.

Afară cad fulgi de nea. Nenumărați. Văd mici speranțe cum cad neajutorate, fără să strige după ajutor. Fără să aștepte vreo ocrotire, topindu-și ființa în necunoscut.

Voi arde deci această scrisoare, și din fumul ce va ieși din ea îmi voi făuri aripi. Ele mă vor conduce spre tine.

Mamă, mi se rupe inima când înțeleg că nu te voi mai vedea. În astfel de momente ca acum, îmi apară ca un copil liber ce-și aruncă zmeul și fugă pe nisip. Eu, în schimb, am devenit un copil încătușat de singurătate. Ultima mea șansă să te revăd e să ajung și eu acolo unde ești tu.

Ar putea cineva să-mi spună unde pot găsi locul unde stai? Ai putea chiar tu să mi-o spui?

Gheorghe VANGHELI, cl. a VI-a
LT M. Eminescu, Anenii Noi

NOI – REVISTA COPILĂRIEI ȘI ADOLESCENȚEI TALE

Dragă prietene,

Te poți abona pentru următoarele 9 luni ale anului 2022.

Fiecare dintre colegii tăi merită un abonament la revista *NOI*. Îndeamnă-i să se aboneze!

Ar fi bine ca fiecare clasă să disponă de cel puțin un exemplar de revistă.

Colaborarea noastră este una deschisă — în paginile revistei puteți găsi: literatură și spiritualitate, ecologie și descoperiri științifice, profesii și probleme psihologice, teatru, muzică și cinema, sport și curiozități...

NOI este revista care poate vorbi simplu despre lucruri complicate. Citește număr cu număr și viața ta va deveni mai frumoasă și mai interesantă.

Revista *NOI* apare lunar, inclusiv în vacanța mare, fără numere comasate.

Prețul unui abonament pentru 9 luni este de 180 de lei.

Indicele PM 31239.

Abonamentul la revista *NOI* poate fi perfectat la orice oficiu poștal.

O CULOARE SIMFONICĂ

De câte ori privesc albastrul cerului și orice albastru, încetez pe loc și apărține lumii. Cine a numit consolare culoarea celei mai subtile pierzanii?

Emil CIORAN

Albastrul e o culoare simfonică.

George GERSHWIN

De altfel albastrul nu e o culoare, e și el o liniște.

Nicolae STEINHARDT

Albastrul – adevăr, înțelepciune, pace, contemplare, unirea cerului cu marea, culoarea infinitului, care, fiind infinit, poate cuprinde totul. Albastrul e invizibilul care devine vizibil.

Yves KLEIN

Nu mă satur niciodată de un cer albastru.

Vincent van GOGH

Albastrul induce starea de pace, liniștea.

Gerard EDDE

Uneori albastrul cerului ne trezește pofta să devinim zmeie.

Ferzan OZPETEK

Sentimentul colorează, nu pensula. Poți colora c-o bucătică de cărbune, și toate tuburile din lume nu-ți dau albastrul unei flori de inișor dacă nu-l ci în suflet.

Nicolae GRIGORESCU

Nu am văzut niciodată un om care să arate cu un ochi atât de melancolic acea mică fâșie de albastru ai cărei prizonieri o numesc cer.

Oscar WILDE

Pentru a înțelege că cerul este albastru peste tot nu este necesar să mergi în jurul lumii.

Johann Wolfgang GOETHE

În deficitul de albastru/Al unei lumi cu pumnii strânși...

Adrian PĂUNESCU

DOI ANI FĂRĂ ȘCOALĂ

După doi ani de restricții, cel mai mare lucru care mi-a lipsit a fost mersul la școală. Mi-a fost dor de colegii mei, chiar și de cei cu care mă certam în fiecare pauză.

În urmă cu doi ani, începeam să experimentăm ceea ce până atunci văzusem numai în filme sau nu mai văzusem niciodată. Realitatea s-a transformat sub ochii noștri, cu o viteză cosmică și într-o direcție nebănuită. Nimic din ceea ce până atunci era considerat normalitate nu a mai fost valabil. Într-o zi din luna martie pandemia a mutat orele de școală în on-line. S-au închis școlile și nimeni nu și-a dat seama de ce va urma, pentru că nimeni nu știa și nu era pregătit.

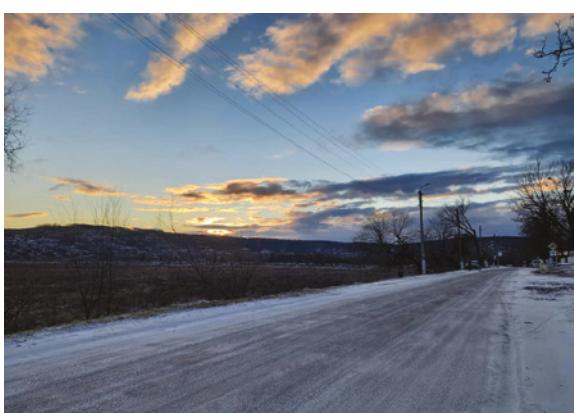
Prima lună am luat totul ca pe o distractie, după aceea ne-am dat seama că e mult mai grav decât credeam. Adevărul e că în acea perioadă, sporadic, au mai fost deschise școlile, dar destul de re-

pede au fost închise la loc. Mi-am dat seama că nu putem înțelege lecțiile la fel de bine față de cum le înțelegeam la școală și nu am avut destul timp liber din cauza lecțiilor și a temelor, care au fost mai multe decât la școală. Plictiseala, dar și oboseala, tristețea, furia și singurătatea puneau stăpânire pe mine.

Eu îmi iubesc sora, dar în izolare erau zile când nu o mai suportam, pentru că trebuia să împărtășim aceeași cameră. Până la pandemie abia așteptam serile să ne povestim impresiile de peste zi.

Școala este mediul în care eu trebuie să învăț, este mediul în care eu trebuie să comunic cu semeni de vârstă mea. Acolo am responsabilități, am teme, am în față o profesoră sau un profesor pe care o/îl respect, cu care comunic la alt nivel, care nu este mama, tata, bunica, bunicul... Prin urmare, nivelul de relații e cu totul diferit.

Școala on-line nu ne-a oferit prea multe. Regret că sute sau chiar mii de copii nu au făcut școala, pentru că nu au frecventat absolut deloc varianta on-line. Au fost rupti complet de școală. Nu au avut echipamente cu care să se conecteze la ore.

DRUMUL SPRE SAT

Teoctista COLȚA
Cărpineni, Hâncești

Carolina CHICU, 14 ani
Ungheni

O CARTE ÎN AȘTEPTARE

Lectura este o formă a fericirii. Ultima la care vom renunța.

Fernando SAVATER

Sunt pasionată de lectură. Unii colegi de clasă îmi spun că am trecut limita dintre pasiune și nebunie. Ei, fie și aşa, e o nebunie frumoasă! Am citit tot ce am găsit pe plac în biblioteca din sectorul meu. De la cea din liceu – mai tot. Âș vrea să citesc și cărți nou-apărute, doar că bugetul familiei noastre nu-mi permite să le cumpăr. Titlurile noi ajung mai greu în bibliotecă.

Când mi se aprind ochii după o carte cu miros proaspăt de tipar, o vreau aici și acum, ca un copil răsfățat, deși nu sunt o răsfățată. Întâmplător am descoperit în librăria Cartier coșul cu *O carte în așteptare*. Cu emoții mari am îndrăznit să-mi iau romanul *Pe contrasens* de Oleg Serebrian. Atât de mult îmi doream să-l citesc! M-au cucerit și *Cântecul mării*, și *Wolde-mar*. Nu știu cine a făcut această ofertă, dar îi mulțumesc mult!

Felicitări librăriei Cartier pentru idee. Nu există plăcere mai mare decât cititul. Și cartea este un dar al existenței.

Ancuța ADAM, 17 ani
Chișinău

ANOTIMPURILE – PĂSĂRI CĂLĂTOARE

CHESTIONAR

1. Ce anotimp îți place cel mai mult? De ce?
2. Ai și un anotimp de care te bucuri mai puțin?
3. Care este cel mai important anotimp pentru tine?
4. Trecerea de la un anotimp la altul te influențează cumva?
5. Ai un jurnal în care îți faci însemnări despre anotimpuri?
6. În care anotimp îți sărbătoresc ziua de naștere?
7. Crezi că modul nostru de a fi are legătură cu sezonul în care ne-am născut?
8. Cunoști câte ceva despre cele două solstiții?
9. Ce superstiții sau obiceiuri legate de anotimpuri cunoști?
10. Ce prozatori sau poeți au descris cel mai bine anotimpurile?
11. Cunoști poezii despre anotimpuri?
12. Ce expresii, citate sau proverbe despre anotimpuri cunoști?

AM DESCOPERIT REVISTA NOI!

S-a mai scurs un an alături de revista NOI, iar cititorii noștri continuă să ne fie alături și să trecem împreună prin provocările tim-pului. Ne bucură mult și cliptarea noilor cititori care dau doavadă de receptivitate și interes pentru publicația noastră.

În nr. 12, 2021, în cadrul chestionarului ÎNTR-UN PAS CU NOI, am întrebat care sunt opiniile voastre despre revista NOI și am avut revelația unor răspunsuri sincere și deschise.

1. Am descoperit revista la biblioteca școlii.
2. În toamna anului 2021 revista NOI a împlinit 91 de ani.
3. În primul rând citesc interviurile publicate în paginile revistei. Sunt interesat și de rubricile *aventura cu noastră*, *galeria Minervei*, *drepturile tale*.
4. Bineînțeles. O răsfoiesc părintii, bunicii și cei doi verișori ai mei.
5. Urmăresc fiecare apariție a revistei NOI.
6. După ce am absolvit gimnaziul, am ținut neapărat să cultiv dragoste față de NOI tinerei generații. Acum clase întregi de copii stau la rând să o citească și să o răsfoiască.
7. Consider că concursurile tematice organizate de revistă îți pun la încercare arsenalul de cunoștințe, îți cresc interesul de a căuta, îți stimulează atenția.
8. Nu aş putea spune că pandemia mi-a împiedicat accesul la revista NOI, ba din contra, am avut timp să meditez asupra paginilor ei.
9. Ar fi interesant să apară o rubrică despre problemele și doleanțele elevilor care acum sunt expuși unor noi circumstanțe.

Tudor CROITOR, 16 ani
Anenii Noi

10. Mama, fratele și sora.
11. Cel mai mult interes manifest pentru rubricile *noi și voi; abonamentul norocos; numai pentru noi*.
12. Daniela COȘCIUG, 15 ani
Gura Camencii, Florești

13. Urmăresc fiecare apariție a revistei NOI.
14. O citesc integral.
15. Mama, fratele și sora.
16. Cel mai mult interes manifest pentru rubricile *noi și voi; abonamentul norocos; numai pentru noi*.
17. Daniela COȘCIUG, 15 ani
Gura Camencii, Florești
18. Am recomandat revista colegilor mei de clasă și chiar au rămas impresionați de ea.
19. Îmi fac multe însemnări în revistă atunci când mă pregătesc pentru școală. Chiar o iau cu mine la lectii.
20. Concursurile tematice din paginile revistei sunt bine gândite. Recunoșc, întrebările nu sunt simple, dar acest lucru te îndeamnă la mai multă muncă.

Călin BIVOL, 13 ani
Sângerei

Teocista COLȚA
Cărpineni, Hâncești

21. Am descoperit revista NOI acum câțiva ani. Colaborând de ceva timp cu această publicație, sora mea mi-a propus să continui să scriu și eu. Iată-mă și pe mine ducând tradiția mai departe.
22. *noi și voi; numai pentru noi; calatoria spre Olimp; unde dai și unde crapă.*
23. Găsesc în revista NOI informații utile pentru școală, pe care le citesc și le folosesc cu placere.
24. Particip la concursul *Veni, vidi, vici*. Anul trecut am obținut locul III. În acest an voi fi mai perseverentă.

Dumitrița CHIRIȚA, 14 ani
Ignăței, Rezina

Ludmila SOBIETSKY

S-a născut pe 24 ianuarie 1952, în Zverinogolovsk, regiunea Kurgan, Federația Rusă. Este licențiată a Facultății de Filologie a Universității de Stat din Moldova (1977).

Volume publicate: *Naiul ploii*, 1974, *Paznic la comori*, 1983, *În toamna uitării de sine*, 1988, *Spațiu fără timp* (Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova), 1993, *Adagio pentru lup*, 2019, *Flori de aer*, 2020, ș.a.

COPILĂ SUBȚIRE ȘI OACHEȘĂ

Copilă subțire și oacheșă care am fost odată,
îți amintești cum stăteai cu sufletul încercănat de
soare,
cu gura de versuri banale înspicată
și pletele dăruite vântului spre desfătare?

Îndrăgostită de toți marii bărbați ai lumii
de la Orfeu și până la cuceritorii de stele
dezgropai din memoria humei pe unii,
încropindu-i pe alții din vagul vis de-acuarele.

Nu știam că vei fi sfâșiată de-un fluture
ce practica zborul impresionist
și vântul se va grăbi să-ți scuture
din inima florilor rare numele trist.

Absența ta mă salvează de vorba cochetă
a celor care nu ți-au cunoscut încântarea,
dar nu mai sunt nici femeia cea preaiubită
a temerarilor lupi de mare.

Nici Icar nu râvnește zborul
de dragul surâsului meu nestemăt,
păienjenișul uitării devorează decorul
și carii în visul tău au intrat.

Vreau să-ți așez pe mormânt inspirația,
pentru când vei fi inviat,
a verdelui val aclamat de furtună
ca să mai încerci să rezolvi ecuația
trimisă cândva telegrafic din lună.

FLORI DE AER

Spini de scoruș sparg ceața dimineții
și o desfac în picături tremurătoare,
în flori de aer, în globuri transparente...
și-al tău contur îl văd topindu-se în ele
Tot mai departe, tot mai străveziu...
Încearcă să privești în urmă. Poate
îți va fi dor de pajiștea aceasta,
De clipa-n care norul își retrage umbra
Din cupa florilor ce nasc talazuri
De armonii.
Dar când încerc să-ți spun acestea toate,
Cuvintele se subțiază, se destramă,
Apoi renasc în sunetele unui adagietto
Din care clipa soarbe cu nesaț
Perfecțiunea morții și a vieții –
Două tărâmuri mitice
Care-și unesc și își despart hotarul
Ca marea cu uscatul, ca umbra
Ce rupe cu nesaț din albia luminii,
Ca două trupuri unite-n disperare și extaz.
Spini de scoruș sparg ceața dimineții
și o desfac în picături tremurătoare,
în flori de aer, globuri transparente...
și chipul tău topinduse-n albastrul pur
De dincolo de lacrimă și noapte.

ARS POETICA

O silabă evadată din nu se ştie care cuvânt
Sensul pierdut încearcă să-l recompună.
Poate s-a rupt din mine când încercam să te mint
Sau din Capriciul 24, sfâşind strună cu strună.
Valul mării incrustat de spumă și ţipăt de pescăruş
Aruncă pe mal meduze ce stăpânesc mistere.
Adâncul cel naşte şi-l trimită-n năvalnic urcuş
Silaba evadată din nu se ştie care cuvânt o cere.
De-ar fi să descopăr cuvântul care poate nici n-a existat,
Să încastrez în el silaba ca pe o nestemată!
Ce forţă ascunde, ce este dincolo de el încă nu s-a aflat
Şi poate că nimeni nu va cunoaşte vreodată.
Când voi sorbi ploaia prin rădăcini de scoruș
Sau voi privi cerul prin fragede flori de lucernă,
Inima mea sfârtecată de silaba în zbor
Ca de un glonte scuipat din cartuş
Va dibui cuvântul sau doar strălucirea-i eternă.

Violeta ZABULICĂ

MUZA

În nicio imagine nu îndrăznesc să te-adun
Şi niciun cuvânt nu va şti să-ţi modeleze făptura,
Privirea ta a zvâacnit înspre mine ca un lăstun,
Din evul acela străvechi şi gândul, şi cerul îmi fură.

Ce spaimă îndur când mă laşi liniştită,
Nu-mi iei din suflare, din somn, din a inimii pace...
Parcă-aş fi o fântână sub lacăt, iar cheia e rătăcită
Şi izvorul s-a tras în adâncuri şi tace.

Chiar dacă te-ncumeşti să vii, te aşezi la fereastră
Înfiorată mereu că aş putea să cunun
Zâmbetul tău alintat cu un astru
Şi-n închisori de imagini să te adun.

PRIN FLORI SIMT VIAȚA

Prin flori simt viața.
Aroma lor subțire
Se țese în părienjeniș ciudat
Din care nu m-aș rupe niciodată,
Lăsându-mi sufletul de ele devorat.

Prin flori simt viața.
Culorile lor calde
În ochii mei aruncă dulci săgeți.
Abia atunci şi steaua îmi trimit
Epistole cu scrisul mai citeş.

Prin flori simt viața.
Moartea lor ciudată
Şi resemnarea din petală lor...
Dar timpul nu-i în stare să răpească
Din mine chipul lor nemuritor.

NU OPREŞTE NIMENI PRIMĂVARA!

Primăvara este nelipsită din sufletele, din gândurile noastre. Refuz să cred că există cineva care să nu îndrăgească acest anotimp al noilor începuturi, al speranței, al luminii, al primelor flori.

De ce așteaptă cu atâta nerăbdare primăvara și cum o întâmpină ei, ne-au spus un grup de elevi din clasa a XI-a, de la LT V. Alecsandri din Colibași, Cahul:

Mădălina LUPAN: Primăvara este anotimpul schimbărilor, nu doar ale naturii, dar și ale interiorului nostru. Eu aștepț primăvara, întrucât este un anotimp deosebit, frumos. Ea ne revigorează fizic și spiritual.

Mihaela BRIA: Pentru mine primăvara este echivalentul speranței, al renașterii și al noilor începuturi. Gândul că se aproape primăvara mă încurajează în momentele grele. Vorba lui Hal Borland: *Nicio iarnă nu durează o veșnicie; nicio primăvară nu își lasă mult timp așteptată sosirea.* Cred că atunci când Dumnezeu a creat speranța, a fost o zi de primăvară.

Ana CHETROI: Când e timpul reinverii pământului amortit, primul lucru pe care îl fac este să mă bucur de un nou început, să fac curățenie în gândurile mele și în viața mea.

Augustina BICHIR: Aștepț cu nerăbdare primăvara, deoarece atunci totul recapătă suflare și culoare – atât natura, cât și sufletul oamenilor. Nimici și nimic nu mă împiedică să zâmbesc, să visez.

Sandu COJOCARU: Există oare cineva care să nu aștepte primăvara? Eu îi deschid ferestrele să intre în casă pentru a-mi aduce lumină, sănătate și voie bună.

Robert ZBEREA: Ce sentiment poate fi mai plăcut decât acela când natura prinde viață, când răsăr florile, când păsările se întorc la cuibul lor? Îmi place să văd seninătate pe fețele oamenilor, să-i văd cum zâmbesc și să simt cum în aer plutește dragoste.

Natalia OBREJA: Atât de mult am așteptat brizele primăvăratice, să văd cum pământul îmbracă nuanțe vii, iar pomii – veșminte immaculate. Primăvara în inimile noastre din nou se aprinde iubirea, izvorând încontinuu printre ghiocei.

Pentru NOI – Valeria PRODAN
Colibași, Cahul

DOUĂ FIRE CARE DEZLEAGĂ PRIMĂVARA

Mărțișorul, un mic obiect prins într-un fir alb cu roșu, este oferit persoanelor apropiate, pe 1 martie, ca vestitor al primăverii, primind însă, în ultimii ani, semnificații diverse, de la podoabă aducătoare de noroc la simbol al renașterii naturii. Dincolo de aceasta, nuanțele alb și roșu ale mărțișorului simbolizează curățenia și puritatea sufletească. Cățiva elevi de la GM din Corlăteni, Râșcani, ne-au povestit despre tradiția mărțișorului din localitatea lor.

Sara CRUȘNEVSCHI, cl. a II-a: Confectionez cu mult drag mărțișoare din căță sau hârtie colorată. La fel, îmi place să le desenez. Am început să dăruiesc mărțișoare încă la grădiniță. Acum dăruiesc și celor de la școală: învățătoarei și colegilor. Îmi place să îi surprind pe cei dragi, să îi văd zâmbind și atunci mă simt și eu fericită. Port mărțișorul cu mândrie, ba chiar îl schimb pe parcursul întregii luni. Pentru pomi, confectionez cu mama un mărțișor mai mare, care să aducă rod bogat grădinii noastre.

Bianca MOVILĂ, cl. a VI-a: Obișnuiesc să aduc primăvara în sufletul membrilor familiei mele, agățându-le mărțișoare din mărglele, confectionate de mine. Le dăruiesc cu drag colegilor de clasă și profesorilor în semn de respect. La final de martie, mărțișoarele primește le prind de ramurile pomilor tineri din curte, iar dansul lor, în adierea vântului, îmi amintește de persoanele dragi.

Nica URSU, cl. a VI-a: Prefer să

cumpăr mărțișoare, însă cu condiția că sunt handmade. Le ofer celor dragi și aceasta îmi aduce fericire, feerie și bucurie. Port cu placere mărțișor toată luna, după aceea îl prind de creangă unui nuc.

Mihaela DUMBRĂVEANU, cl. a VI-a: Cum fără mărțișor la piept, căci acesta reprezintă sosirea primăverii. În fiecare an cumpăr aceste simboluri și le dăruiesc din toată inima. La sfârșitul lunii, îl agăț într-un pom și îmi pun o dorință, aceasta fiind deja o tradiție frumoasă.

Ana BUSUIOC, cl. a VI-a: Ofer mărțișoare ca simbol al admirării pentru părinți sau prietenii, ca respect pentru profesori, colegi. Se crede că mărțișorul atârnat pe ramuri va aduce belșug în casele noastre, iar dacă se pune și o dorință în acest timp, se va îndeplini neapărat.

Nicolae CIOBANU, cl. a VI-a: Nu mă pricpe la confectionatul mărțișoarelor, le

cumpăr și le ofer cu mult drag, trăind emoții deosebite, pentru că ele sunt aducătoare de fericire și noroc.

Lavinia MARCU, cl. a II-a: Eu obișnuiesc să cumpăr mărțișoare, pentru că nu prea mă pricep să le confecționez. Le ofer părintilor mei, fratelui, buniciilor, învățătoarei. Port cu mândrie aceste două fire, pentru că sunt considerate un talisman al norocului, al bunăstării și al prețurii. La sfârșitul lunii martie atârnă mărțișorul într-un pom de cires.

Stanislav BARONCEA, cl. a II-a: Îmi place să port la piept simbolul primăverii. La sfârșitul lunii martie îl pun la păstrat pentru anul viitor. Prefer să confectionez mărțișorul singur, cu mânuța mea. Atunci când îl ofer, simt bunătate, fericire și căldură.

Pentru NOI – Ana BRADU
Corlăteni, Râșcani

CLIMA IMPLORĂ AJUTOR

PT M. Eminescu din orașul Drochia a obținut titlul de Școală de excelență pentru Proiectul de acțiune climatică. A fost aleasă printre cele mai bune 250 de instituții din lume care își propun să influențeze comportamentul elevilor și viziunile societății cu privire la schimbările climatice prin educație. Acest premiu a fost acordat de Cartoon Network Champions și Climate Action Project. Elevii din clasa a VIII-a B ne-au povestit despre experiența lor în cadrul proiectului Climate Action Project.

Anatol BERNIC: Trebuie să luăm măsuri drastice, ca să nu ajungă lumea într-un spațiu care nu va mai putea întreține viață. Acestea pot fi: reducerea emanației gazelor nocive; oprirea defrișărilor și desecările în natură; aducerea la cunoștința oamenilor despre acțiunea climatică și conlucrarea cu ei în soluționarea problemelor.

Valeria MORARU: Dacă dorim un mediu sănătos, ar fi bine să contribuim la salvarea biosferei. Există multe metode, este nevoie doar de dorința noastră. Schimbările climatice reprezintă una dintre cele mai mari amenințări asupra mediului, cadrului social și economic.

Ilaria CIPOVENCO: Este foarte important că temperatura aerului să corespundă anotimpului. Dar, pe lângă creșterea temperaturii medii globale din ultimii 50 de ani, încălzirea globală mai are și un alt efect: cea mai caldă zi din an vine acum mai devreme, ceea ce înseamnă că și anotimpurile s-au modificat. Vă rog să fim mai responsabili, pentru că eu ador toate cele patru anotimpuri.

Laurentiu POPOVICI: Omul este cel ce depinde de sănătatea naturii și întregului pământ. La încălzirea globală și climei conduce industria și transporturile prin emisia în cantități crescătoare a dioxidului de carbon și a altor gaze, precum și defrișările masive, poluarea apei. Desecările, construirea localităților, creșterea volumului de deșeuri, incendiile frecvente și alți factori duc la modificarea climei în plan regional și local.

numai pentru noi

Ecaterina DOSCHINESCU: Schimbările climatice reprezintă una dintre cele mai mari amenințări asupra mediului. Încălzirea este pusă pe seama emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din activități umane. Trebuie să se aplique cât mai rapid metode eficiente de protecție a climei.

Anastasia SEVCENCO: Oamenii au folosit resursele pământului fără a prețui viața – a lor și a celor din jur... Evenimentele climatice extreme, inclusiv valurile de căldură, perioadele de secetă și de inundații sunt preconizate și deveni mai frecvente și mai intense. De aceea trebuie să ne implicăm cu toții. Acțiunile climatice își pun amprenta pe calitatea vieții. Și, cu cât se așteaptă mai mult fără a se lua măsuri, cu atât devine mai greu de atins obiectivul.

Irina CONEA: Proiectul dat mi-a demonstrat cât e de neobișnuită, dar și de fragilă lumea. Noile informații ne-au adus cu un pas mai aproape de conștientizarea pericolelor iminente. Încălzirea globală accelerată ar putea devașa omenirea.

Victor OGORODNIC: Clima în zilele noastre ne poate să ierni călduroase și veri mai calde de nivelul normal. Acțiunea climatică se leagă cu încălzirea globală, de aceea ne oferă asemenea surpize. Pentru a avea o climă stabilă și normală este nevoie de implicarea umană. Noi toți trebuie să fim mai atenți în activitățile noastre.

Vlada SCUTARI: Proiectul Climate

Action a fost o călătorie de șase săptămâni în care am făcut brainstorming, am explorat, am creat, am discutat și am împărtășit descoperirile noastre online. Am încercat să rezolvăm unele probleme și să luăm măsuri. Ne-am propus să contribuim la o schimbare de comportament prin educație. Sper că am reușit.

Constantin COJOCARU: Într-o eră a tehnologiilor din ce în ce mai avansate, am uitat că, de fapt, resursele naturale și cele climatice sunt adevărată bogăție a planetei noastre și exploatăm la maximum tot ce ne oferă natura, fără a conștientiza consecințele. O acțiune indispensabilă este, în primul rând, sensibilizarea societății, mediatizarea problemelor în acest domeniu. Ar fi ideală introducerea unor cursuri optionale în domeniul dat. O altă soluție ar putea fi antrenarea elevilor în diferite activități de salubrizare. Doar așa vom învăța să prețuim tot ce avem.

Aliona MUNTEANU, profesoră: Cred că pentru unele subiecte – cum ar fi schimbările climatice – există modalități mai bune de a învăța decât prin memorarea și evaluarea definițiilor. Trecând la alte abordări de învățare, cum ar fi învățarea prin colaborare, învățarea prin practică, învățarea de la experti etc., încercăm să întîmpin abilitățile care devin din ce în ce mai importante: colaborare, creativitate, empatie, gândire critică, rezolvarea problemelor.

Pentru NOI – Iuliana BUNU
Drochia

NOI NOI NOI
NOI NOI NOI NOI
NOI NOI NOI

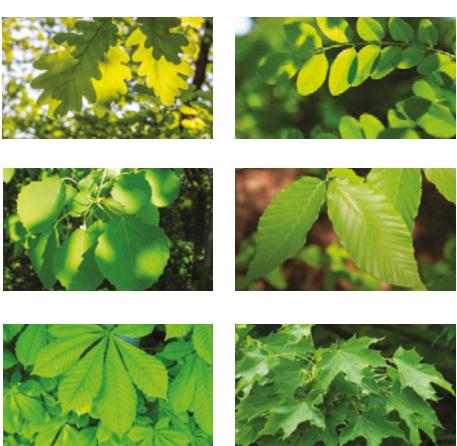
Dragi cititori, vă invităm să recunoașteți arborii după frunzele prezentate în imaginile alăturate.

Primilor trei care ne vor trimite răspunsul corect, redacția le va oferi carteau *ARIILE NATURALE PROTEJATE DIN MOLDOVĂ. Arbori seculari* (Editura Știință)

Câștigătorii vor fi desemnați în nr. 6, 2022.

Am primit mai multe scrисori cu răspunsul corect la concursul din nr. 12, 2021. Primii trei au fost: Nicolae GORI, Ermoclia, Ștefan-Vodă, Alexei BLÎNDU, Chișinău și Daniela DUBANJIU, Cetireni, Ungheni. Cartea *Mihai Volontir sau despre vocația omenescului* (Editura Știință) vă așteaptă la redacție.

Răspunsul corect este următorul: Emil Loteanu, Margareta Pântea, Sandu Grecu, Grigore Grigoriu, Mihai Curagău, Svetlana Toma.

VENI, VIDI, VICI

ETAPA a VI-a:

I. Identifică relația dintre lexemele: *a (se) altera/ a alterna; aluzie/iluzie; amabil/amiabil; a anunța/a enunța; atitudine/aptitudine; a capta/a captiva; ca-sier/cazier; cinefil/cinofil; destins/distins; a simula/a stimula*. Plasează-le în contexte potrivite.

II. Scrie forma corectă pentru următoarele enunțuri și sintagme: *în rezultatul examinării dosarelor de participare la concurs; acest spațiu se poate folosi sub oficiu; în ce preț vindeți merele; vărul meu lucrează la Germania, nu demult și-a luat o cameră chiar sub Berlin; localnicii dintr-un bloc din capitală au semnat o petiție pentru construcția din preajmă*.

III. Se dă fragmentul: *Cine poate ști/ De unde vine vara/ Și încotro se duce/ Cântând/ caravana ei verde și curie? Recunoaște autorul și titlul poeziei, scrie și alte titluri de poeme reprezentative, dar și câteva asocieri/metafore proprii pentru aceste versuri sau altele din creația autoarei.*

IV. Fă un top cu 5 cele mai bune cărți pe care le-ai citit în ultima perioadă (1-2 ani) și argumentează, prin 2-3 enunțuri pentru fiecare titlu, modul cum îi-a influențat/format personalitatea.

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a III-a:

I. Pradă – prăzi; profil – profiluri; portigaret – portigarete; sălaș - sălașe; teleferic – teleferice; traseu – trasee; tirbușon – tirbușoane; alizeu – alizee; scurtmetraj – scurtmetraje; sumenaj – surmenajuri.

II. Pompieri – în acțiune! – Linia de pauză indică lipsa verbului-predicat; *Adio, Jocuri Olimpice!* – Virgula separă un vocativ; *Atât elevii, cât și profesorii au fost invitați la eveniment.* – Virgula este necesară, deoarece e prezent cuplul corelativ „atât ... , cât; *Te pui cu legea?* – E o propoziție interogativă; *Primarul a dispus ca toate blocurile locative care au datorii să fie conectate la agentul termic.* – Virgula nu e necesară, deoarece propoziția subordonată atributivă determinativă nu se izolează; *Fiecare efort trebuie stimulat.* – Virgula nu se plasează între subiect/ grupul subiectului/pro-

poziția subiectivă și regent/ propoziția principală. *Eu nu știu ce s-a întâmplat.* – Propoziția subordonată completivă directă nu se izolează.

III. Am apreciat cu punctaj maxim mesajele inventate de voi, am depunctat doar răspunsurile care conțin greșeli gramaticale.

IV. Era seara din cîjumul Crăciunului. Stăteam în sufragerie și mă uităram pe geam la căderea fulgilor pufoși și astă mă făcea fericit. Cerul plin cu stele sclăpitoare și ecoul clopoțelor îmi amintea de primele colinde învățate la grădiniță. E un moment deosebit această seară, când în orice familie domină voia bună, căldura și bucuria Nașterii Pruncului Iisus Hristos. Așteptam colindătorii. Mama pregătise coșul cu dulciuri și fructe. Vocile sonore ne-au transferat în lumea de basm a iernii și a mesajelor miraculoase din texte cu lerui-ler. Cântam împreună cu micii colindători. Ne contopeam cu copilăria, cu spiritul divin și cu farmecul datinii strămoșești.
(Gheorghe DARIU, Bardar, Ialoveni)

Punctajul acumulat de participanți la etapa a III-a:

39 de puncte și acumulat: Adriela BIVOL (10, 10, 10, 9), Bardar, Ialoveni;

38 de puncte: Nadina URSU (10, 9, 10, 9), Lozova, Strășeni;

37 de puncte: Nicoleta LAPTEACRU (10, 9, 9, 9), Rădenii Vechi, Ungheni;

36 de puncte: Alexandra COTUNĂ (9, 8, 9, 10), Orhei; Gheorghe DARIU (9, 8, 9, 10), Bardar, Ialoveni;

34 de puncte: Teocista COLȚA (8, 8, 10, 8), Cărpineni, Hâncești;

33 de puncte: Dumitrița CHIRIȚĂ (8, 8, 8, 9), Ignăței, Rezina; Diana PLUGARU (8, 7, 9, 9), Bardar, Ialoveni; Zarina BUTCU (9, 7, 8, 9), Peșeni, Sângerei;

32 de puncte: Alexandru CIORICI (9, 7, 8, 8), Boldurești, Nisporeni;

31 de puncte: Ana PLUGARU (7, 8, 8, 8), Bardar, Ialoveni; Stela RĂULEȚ (9, 6, 7, 9), Corjova, Criuleni;

29 de puncte: Maria NINICU (9, 5, 7, 8), Orhei.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 29 de puncte. La bilanțul general însă, vom ține cont de punctajul tuturor participanților, așadar, mai aveți încă trei etape, în care vă puteți revansa. Multă inspirație și perseverență!

Rubrică susținută de Tudor CASTRAVET, doctor în științe, conferențiar universitar

SOL LUCET OMNIBUS

ETAPA a VI-a:

1. Schimbările climatice sunt cauzate de modificările produse în atmosfera terestră, de procesele care au loc în alte părți ale Pământului, cum ar fi oceanele, ghețarii și, de asemenea, deja în timpul nostru, de efectele asociate activităților umane. Procesele externe care modelează clima sunt modificări ale radiației solare și ale orbitei Pământului. Explicați, ce este „efectul de seră” și în ce mod acesta poate conduce la schimbările climatice actuale? Care sunt efectele schimbărilor climatice cele mai probabile să se manifeste în țara noastră?

2. Seceta este un fenomen de lipsă prelungită de apă, indiferent dacă este atmosferică (precipitațiile sunt sub valoarea medie), la suprafața solului sau subterană. Seceta poate dura luni sau ani, dar poate fi declarată după 15 zile de manifestare. Care sunt adaptările plantelor sălbaticelor la condițiile de secetă? Ce măsuri împotriva secetei pot fi luate în agricultură? Numiți și explicați.

3. Plantele și animalele care ajung să se adapteze la habitate străine pot concura cu flora și fauna indigenă, provocând daune mediului. Aceste organisme sunt cunoscute sub denumirea de „specii invazive”. Acestea au, de asemenea, rezultăți economice și sociale, spre exemplu, asupra sănătății umane, pescuitului, agriculturii și producției de alimente. Cu ce specii invazive se confruntă Republica Moldova și care ar fi metodele de combatere a acestora?

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a III-a:

1. Dintre cele mai frecvente cauze ale inundațiilor, atât naturale, cât și induse de om putem numi: ploile abundente, revărsarea râurilor, ruperea barajelor și digurilor, bazinele de drenaj urbane cu acoperire impermeabilă, valurile de furtună și tsunami, lipsa de vegetație pe suprafața bazinelor hidrografice, topirea bruscă a zăpezii și a gheții etc.

2. Principalele consecințe ale creșterii populației sunt: cererea crescândă de investiții, suproutilizarea resurselor, urbanizarea crescândă, scăderea venitului pe cap de locuitor, reducerea nivelului de trai al populației, creșterea impactului asupra terenurilor agricole, problemele cu ocuparea forței de muncă, problemele cu accesul la infrastructura socială, creșterea impactului asupra mediului și suproutilizarea resurselor, probleme ale dezvoltării economiei mondiale.

3. Serviciile de mediu, ecosisteme sau naturale sunt servicii pe care natura le oferă omului și care sunt esențiale pentru supraviețuirea acestuia, fiind asociate cu calitatea vieții și bunăstarea societății. Printre exemple se numără protecția împotriva dezastrelor naturale, controlul eroziunii, formarea resurselor de apă, polenizarea, fertilizarea solului, descompunerea animalelor și plantelor de către microorganisme etc.

Punctajul acumulat de participanți la etapa a III-a:

26 de puncte a acumulat: Ionela PILCHIN (8,9,9), Satul Nou, Cimișlia; Maria SERETEAN (9,8,9), Mereni, Anenii Noi;

25 de puncte: Cristina DARIU (10,7,8), Văsieni, Ialoveni;

24 de puncte: Daniela ROBU (8,7,9), Lozova, Strășeni;

23 de puncte: Paulina CIOBANU (9,6,8,7), Satul Nou, Cimișlia;

22 de puncte: Lidia COJOCARU (7,8,7), Obileni, Hâncești;

21 de puncte: Zarina BUȚCU (6,8,7), Pepeni, Sângerei;

20 de puncte: Teocista COLȚA (10,5,5), Cărpineni, Hâncești; Mihaela BRUMĂ, Anenii Noi (7,8,5);

19 puncte: Adela PISICA (7,6,6), Bardar, Ialoveni;

18 puncte: Andreea CRUDU (6,6,6), Nisporeni.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 18 puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

CLOPOTELE SE FAC CU PASIUNE, RĂBDARE ȘI CREDINȚĂ

DE VORBĂ CU SCULPTORUL ANDREI DOHOTARU

S-a născut pe 13 decembrie 1962, în satul Vatici, Orhei. Este licențiat al Facultății de Arte Plastice și Design a Universității Pedagogice de Stat Ion Creangă (1995–2005). În 2006 a participat la restaurarea Complexului Memorial Eternitate. A realizat monumentul în memoria Eroilor Securității Statului (Serviciul de Informații și Securitate) și

monumentul lui Ștefan cel Mare și Sfânt (Serviciul Securitate și Pază de Stat, 2017-2018).

A participat la numeroase expoziții naționale și internaționale. Lucrările NAIUL – POEM AL SUFLETULUI NEAMULUI, DANSATORII, CAUZA NAȚIONALĂ, MIHAI EMINESCU, NICOLAE SULAC, CLOPOT ÎN MEMORIA CELOR DECEDAȚI PE NISTRU etc. reprezintă o parte dintr-o colecție de compozitii sculpturale de dimensiuni mari, realizate de artist.

— Stimate dle Andrei Dohotaru, sunteți sculptor cu o mare experiență. Cum a apărut ideea de a confectiona clopote? Vă amintiți de primul clopot realizat de dvs.?

— Ideea a venit de la mentorul meu – Leonid Nedov – un sculptor și un om extraordinar, care a avut încredere în mine și mi-a transmis parțial secretele confectionării clopotelor. Împreună am realizat primul meu clopot, care cântărea 300 de kilograme.

Acum cinci ani, la solicitarea domnului Anatol Latășev, artist al poporului, am confectionat placă comemorativă în bronz a artistei Svetlana Toma. Placa a fost instalată la liceul care-i poartă numele din satul Illiciovca, Florești. Tot atunci domnul Latășev m-a rugat să-i confectionez un set de clopote pentru biserică din satul Dobruja Nouă, unde el este ctitor.

Din arhiva personală

— De câți ani practicați această îndeletnicire?

— Sunt implicat în această muncă frumoasă de cinci ani.

— Câte clopote ati făcut până în prezent?

— Până acum am confectionat peste 200 de clopote. Totodată, am redus la viață multe clopote vechi, deteriorate, dar exceptionale.

— Cât cântărește cel

mai mare clopot realizat de dvs.?

— 400 de kilograme.

— Cunoaștem că bătaia clopotelor anunță începutul și desfășurarea slujbelor la biserică. Ce rol mai au ele?

— Dangătul clopotelor anunță când vin norii de grindină, când undeva s-a declanșat un incendiu. Se știe că ele alungă spiritele rele. Iar pe parcursul istoriei noastre zbuciumate, când se apropiau cotropitorii, clopotele anunțau și mobilizau locuitorii acestui pământ.

— Maestre, care este procesul confectionării unui clopot și cât durează el?

— Acest lucru presupune aproximativ 20 de procese tehnice. Multe dintre ele sunt caracteristice și sculpturii, ceea ce la început mi-a ușurat lucrul. Mai întâi trebuie să faci profilul clopotului, adică să-i calculezi dimensiunile, grosimea peretilor, aşa încât acesta să obțină notele/sunetele dorite. Dacă ai experiență, având schiță în față, deja vezi lucrarea realizată în bronz. Durata confectionării depinde de dimensiunile clopotului – de la o săptămână până la două luni.

— Cât de anevoios este lucrul cu bronzul?

— Este una dintre cele mai complicate tehnologii din domeniul sculpturii, dar, totodată, și cea mai aproape sufletului meu. Bronzul este un material foarte rezistent, care se poate păstra bine mii de ani. În procesul de lu-

cru, acesta se topește la 1300 de grade Celsius, apoi se toarnă într-o formă specială și se lasă câteva zile să se răcească. Urmează procesul de șlefuire și de verificare a sunetului.

— De ce anume depinde calitatea sunetului unui clopot? Cum se verifică acesta?

— Spre deosebire de sculpturi, clopotul trebuie să cânte. Calitatea sunetului depinde de toate cele 20 de procese indispensabile. Dacă negligezi un singur proces, atunci nu poți să obții sunetul dorit, mai ales dacă este vorba de un clopot restaurat.

În afară de profilul clopotului, aliajul de metal folosit este și el foarte important. Dacă vorbim de un set de clopote, ele trebuie să fie din același aliaj. Oricum, ele vor suna diferit, în funcție de dimensiunile și grosimea lor.

— Ce elemente folosiți pentru a decora clopotele?

— Ornamente bisericești, icoane, citate din Sfânta Scriptură.

— Vă ajută cineva în această muncă?

— Da, am un ucenic.

— În afară de talent, ce calități trebuie să mai aibă un meșter de clopote?

— Neapărat este nevoie de cunoștințe ingineresci. Dar asta nu e tot. Un meșter de clopote trebuie să aibă pasiune pentru această îndeletnicire, răbdare, responsabilitate și credință, deoarece clopotele sunt lucruri dumnezeiești.

În cazul meu, cred că acesta este și un dar de sus, ceea ce mă bucură nespus. Îmi place ceea ce fac și, analizând atâtea clopote vechi, făcute de strămoșii noștri cu sute de ani în urmă, mi-am propus să fac și eu lucrările mele la fel de bune.

— În țara noastră mai sunt meșteri de clopote?

— Da, mai este cineva, dar folosește alte tehnologii.

— Cu siguranță, cititorii noștri ar vrea să afle unde se găsește cel mai mare clopot din lume și ce greutate are acesta...

— Este vorba de Clopotul Țarului (Царь-колокол), care se află în Kremlin din Moscova, Rusia. Acesta a fost turnat între anii 1733–1735 și are o greutate de 202 tone. Clopotul nu a bătut niciodată, deoarece este deteriorat.

— Revenind la vocația de sculptor, ce lucrări ați realizat în atelierul dvs.? Unde au fost expuse ele?

— Am scos la lumină mai multe lucrări – sculptură

în bronz, în piatră, obiecte de interior, sculptură de parc, clopote. Ele au fost expuse în țara noastră și nu numai. Este vorba de expoziții personale și de grup din România, Germania etc.

— Aveți timp și pentru lectură?

— Bineînțeles, întotdeauna găsesc timp și pentru lectură. Ca să faci artă, trebuie să studiezi, inclusiv istoricul operei asupra căreia lucrezi.

— Probabil, dragostea pentru artă v-a încercat încă în copilărie... Ce pasiuni aveați pe atunci?

— Visam să devin pictor, văzând că fratele meu mai mare picta. Probabil acest har în familia noastră vine de la bunicul mamei mele, care a participat la pictarea Mănăstirii Curchi.

— Ce amintiri despre satul natal, despre prieteni și anii de școală v-au rămas în memorie?

— Confectionam schiuri, circuri, colibe, sobe improvizate în peșteri (coceam cartofi și porumb). Îmi plăcea mult să lucrez la strugul școlii. După primele melesteie și fuse făcute de mine, am prins interesul pentru lucrul tehnic.

În același timp, eram pasionat de natură. Adoram să hoinăresc prin codrii de unde strângem flori primăvara. Iarna schiam și patinam pe lac, căutam urme de animale salbatice.

— În apropierea localității de baștină a dvs. se află Mănăstirea Curchi. Ce emoții vă încearcă când auziți clopotele acestui locaș sfânt?

— Cândva acolo, între pereti mănăstirii, era un spital. Dar locurile erau la fel de frumoase. Copil fiind, alergam la mănăstire la toate sărbătorile religioase. Prin pădure, calea era mai scurtă. Alergam desculț prin frunzele moi și mă opream la un izvor de unde beam apă și îmi continuam calea.

Acum am emoții deosebite când aud clopotele. Consider că ele sunt menite să pătrundă cu dangătul lor în interiorul fiecăruia, pentru a-i mișca sufletul. Clopotele sunt glasul Domnului, iată de ce să confectionezi clopote de calitate este o mare responsabilitate.

— Care sunt planurile dvs. apropiate?

— Printre planurile mele de viitor este să aduc la perfecțiune utilajele, tehnologiile pentru confectionarea clopotelor, să organizez în capitalele europene mai multe expoziții personale de sculptură de parc de dimensiuni mari.

SFÂNTUL MARE MUCENIC TEODOR TIRON

Sfântul Teodor Tiron, cinstit de Biserica Ortodoxă în ziua de 2 martie, a dobândit cununa muceniească în anul 306, în timpul persecuției pomite împotriva creștinilor de către împărați Maximian și Maximus.

Imediat după ce Teodor a intrat în armata romană, și izbucnind în orașul Amasia persecuția contra creștinilor, acesta nu a dorit să ascundă faptul că este creștin. Pentru acest motiv, a fost închis în temniță, fiind lăsat să moară din lipsa apei și a hranei.

Mântuitorul însă i s-a arătat Sfântului Teodor în temniță, zicându-i: „Nu te teme, Teodore, căci Eu sunt cu tine; de hrana cea trupească și de băutura cea pământească de acum nici să nu te mai atingi, căci cu Mine vei fi în împărația Mea cea cerească și vesnică”. Tot acum, i s-au arătat sfântului mulți îngeri, astfel încât ostașii care păzeau temnița s-au umplut de spaimă.

După aceasta, Sfântul Teodor a trecut la Domnul, fiind aruncat în foc.

Sinaxarul amintește de o minune a Sfântului Teodor, petrecută în vremea împăratului Iulian Apostatul (361-363), când acesta, dorind să-i batjocorească pe creștini, a dat ordin guvernatorului orașului Constantinopol să stropească toate proviziile din piețele de alimente cu sângele jertfit idolilor, în prima săptămână a Postului Mare. Sfântul Teodor Tiron, apărându-i în vis Arhiepiscopului Eudoxie, i-a poruncit acestuia să-i anunțe pe creștini să nu cumperi nimeni nimic din piată, ci să mănânce grâu fierb cu miere (colivă).

În amintirea acestei întâmplări minunate, Biserica Ortodoxă sărbătorește anual pe Sfântul Mare Muce-nic Teodor Tiron și în prima sămbătă a Postului Mare, cunoscută și sub numele de Sâmbăta Sfântului Teodor sau a colivelor.

CALENDAR CREȘTIN-ORTODOX APRILIE

3 Duminica IV. Sf. Cuv. Ioan Scărarul. Sf. Cuv. Serafim.

7 BUNA VESTIRE.

10 Duminica V. Sf. Cuvioasă Maria Egipteanca.

12 Sf. Irh. Gavril (Bănulescu-Bodoni).

16 Sâmbăta lui Lazăr.

17 Duminica VI (a Florilor). INTRAREA DOMNULUI ÎN IERUSALIM.

24 ÎNVIEREA DOMNULUI. SFINTELE PAȘTI.

AZI E DESPRE FETE

Martie e luna când toată lumea vorbește despre noi, femeile. În copilărie, încă de la începutul acestei luni, pe lângă mărtisor, pregăteam cadoul pentru bunica mea, pe care urma să îl dau în ziua de 8 martie. Nu-i dăruiam lucruri scumpe, dar i le dăruiam din inimă, i le oferea delicat, manierat cu discursul pregătit din timp, exact cum îmi imaginam eu că trebuie să facă o fetiță educată, iar ea, ca o femeie înțeleaptă, niciodată nu arăta că nu-i place cadoul meu. Aceasta e o regulă foarte importantă pe care orice fetiță trebuie să o cunoască, mai ales că iată că și ziua cadourilor.

Despre alte norme etice am aflat tot de la bunica mea, care era și ea o femeie cu bun-simț. Astfel, îmi tot spunea: „Draga bunică, uite, vine timpul să pleci și tu la învățătură, ai grija cum te îmbraci, să nu-ți cumperi Rochii și fuste prea scurte, nu umbla dezgolită și vopsită (machiată) prea tare, că o să se audă prin sat și îți faci de rușine părintii”. Avea ea patru clase învățăte, dar știa că o femeie trebuie să fie îmbrăcată decent și să-și facă un machiaj adecvat. De atunci am început să mă interesez despre cum trebuie să se comporte o femeie în orice situație.

Venită la studii și văzând cât de bine arătau doamnele de la oraș, am înțeles că o femeie trebuie să se ocupe de îngrijirea personală, de aceea, dragă cititoare, când ieși din casă, te uiți în oglindă, te asiguri că totul e bine, apoi mergi mai departe. Odată ce ai ieșit în stradă și te-ai întâlnit cu un bărbat, care te va saluta el primul, pentru că așa e corect, îi răspunzi la salut cu zâmbet și binevoitoare. Dacă bărbatul salută primul, atunci femeia e cea care întinde mâna prima, iar strângerea de mâină trebuie să fie una usoară. Se poate întâmpla că domnul care te însotește să îți propună să mâncăți ceva. În acest caz vei refuza delicat și el, cu siguranță, va înțelege că acest gest este unul nemainerat. Întotdeauna în discuțiile cu cei din jurul tău vei căuta cele mai potrivite cuvinte, nu te vei enerva, nu vei jigni pe cineva, brusca, striga sau nu vei face orice altceva care îți va stîrbi din imaginea ta de fetiță educată.

Da, știu, despre ceea ce urmează să-ți spun, și anume despre a ajunge la timp undeva, ai putea să zici că o femeie nu va reuși niciodată să facă acest lucru, dar eu își voi spune: organizezi foarte bine timpul, iar punctualitatea ta va convinge că tu cu adevărat ai cei șapte ani de acasă.

Alexandru DIMITROV

- Ba da, am citit-o, cum să nu. Pe doi, cei mai mari și mai proști, i-a și mâncat lupul. Și acum ce s-a întâmplat cu ceea?

— Au izgonit-o din manuai.

— Cine?

— Hidra. Nicicum nu o putem băgă înapoi. An de an seduc lupte în jurul sărmamei Capre. Noi o punem, ei o scot.

— De ce?

— Lipsește luptă de clasă.

— Cum lipsește luptă de clasă, când capra, din căte îmi

litruii de pe malul stâng. Până și Lupul și căzut într-o gropă cu cărbuni aprinși.
— Nu trage la căntar, zic potrivit. Ce boțezi, care cumetri? Cu naș și nașnică vrem să construim comunismul? Cer iertare!

— re, sună telefonul în anticameră. Am rămas singură în tot institutul.

— aduc aminte, și ademenit Luanu. Pe lângă un praznic de pomenire, și Lupul și căzut într-o gropă cu cărbuni aprinși.

— Nu trage la căntar, zic potrivit. Ce boțezi, care cumetri? Cu naș și nașnică vrem să construim comunismul? Cer iertare!

Ion DRUȚĂ

Prozatorul și dramaturgul Ion Druță s-a născut pe 3 septembrie 1928, în satul Horodiște astăzi, raionul Dondușeni. A absolvit Scoala de Silvicultură și Cursurile Superioare de pe lângă Institutul de Literatură și Măksim Gorki al Uniunii Scriitorilor din URSS (1957).

Cele dinții povestiri îi sunt publicate la începutul anilor '50. E de menționat că *Povestea furnicii și Balada celor cinci moțănași* au fost găzduite de revista *NOI (Scânteia leninistă)*. Operele sale *Frunze de dor*, *Balade din câmpie*, *Ultima lună de toamnă*, *Povara bunătății noastre*, *Clopotață*, *Horodiște*, *Întoarcerea fărânei în pământ*, *Biserica albă*, *Toiagul păstoriei* și.a. fac parte din fondul de aur al literaturii naționale contemporane.

Ca dramaturg, este autorul unui șir de piese montate cu succes atât în RSSM, cât și pe scenele multor teatre din URSS și din străinătate: *Căscă mare* (1961), *Două* (1968), *Păsările tinereții noastre* (1971), *Horia* (1973), *Frumos și sfânt* (Sfânta sfintelor, 1974), *Cervus divinus* (1975), *Apostolul Pavel* (1996) și.a.

În 1967, pentru piesa *Casa Mare*, novela *Ultima lună de toamnă* și romanul *Balade din câmpie* (prima parte a diologiei *Povara bunătății noastre*) s-a învrednicit de Premiul de Stat al RSSM. Deține titurile de Scritor al Poporului (1988), membru de onoare al Academiei Române (1990) și membru titular al Academiei de Științe a Republicii Moldova (1992). Este laureat al Premiului Național al Republiei Moldova în domeniul literaturii (2008).

CAPRA SPARGE ZIDUL

Fragment din volumul de omintirii *Facerea*

De la o vreme să chinuie o stranie coincidență în istoria modernă a modestei noastre țărișoare. În secolul trecut, Basarabia, de trei ori proclamată Republică Independentă, și de fiecare dată proclamarea avea loc în luna august, ară că din 19 două jumătate, cam spre sfârșitul anotimpului. Toate veneau cum nu se mai poate de bine – soare, fructe, se coc struguri. Sufletul – cu cripile desfăcute.

Ne-a picat norocul, un noroc chior, cum i se mai zice. Atâtă doar că norocul cela nu se prea orientă în timp, sau poate nu creea calendar. Nu știa că după 31 august vine autoritar și neînduplecătul 1 septembrie, nouă an școlară în cele peste două mii de școli din Basarabia. Ce facem, tovarăși? Ce facem, domnilor? Ieri tricolorul. Azi steagul roșu. Mâine iar tricolorul. În numai câteva zile toate școlile, tot

procesul de învățământ, trebuia refăcute din temelii, repuse pe alte roate, cu un alt alfabet și cu o altă încercare a conținutului.

Cu nedumerire și tristețe îmi amintesc anul școlar 1940-1941.

Ultimile trei clase au fost com-

sate într-o nouă clasă a cincea. Pentru prima oară în școlile sătești apărea profesorul pe obiecte – profesor de matematică, profesor de limba rusă, profesor de limba franceză.

Peste tot nu ajungeau cadre pentru un asemenea volum de predare. Îi pescuiau pe unde se poatea. Eacea ce am scris cândva în *Frunze de dor*. Acolo, în satul cel nou, numit Ghica-Vodă, aveam un bun cunoscut, nu pot zice că erau prieteni, fiind el cu

vreo doi ani mai mare. În sat are importantă diferență de vîrstă, oricât de mică ar fi. Nu ștui cum și de ce, ne simpatizam fugitiiv, de la distanță. Se numea Costică Părălaş, avea o voce frumoasă, era foarte bine-crescut într-o familie modestă, cum erau mai toate familiile noastre.

Se deosebea Costică acela de noi printre nemulțumitorii elev din școală. Neavând părinți săi mijloace pentru o-l întreține undeva la învățătură, Costică se ducea de unul singur să-si caute destinul. Cel mai apropiat liceu de satul nostru era la Bălți, renu-

mitul Ion Creangă. Nu în minte, aveau trăsuri Părpălocii sau nu când în când că l-au văzut pe Costică ducându-se sau întorcându-se de la Bălți. De la Ghi-

ca-Vodă și până la Bălți o fi cam treizeci de kilometri. Umbra cu o geantă jerpeliță, care de mult timp își terminase sorocul său de slujire ființelor umane. Costică purta în geantă manualele citite și răscritte, procurate de la alții elevi nevoiași cu cel mai scăzut preț.

Parcurgea anevoieasa cale de autodact. Cu materia pregătită în particular, trecea cu note maxime din clasă în clasă. Mai ales se deosebea la matematică și limbi străine. Franceza în mod deosebit.

Deseori, când mă zărea, îmi striga de departe:

— Bonjour, Jean de La Fontaine!

Pesemne fusese la serbarea de zece mai (Ziua Regalității — nota red.), când, abia strămutat

cu părintii în satul cela, mi-am cînt de pe scenă poezia. Mă invita-

ta tot timpul să vin la el acasă, să mă pregătească pentru liceu. Nu m-am dus. Probabil din sfi-

ște de carte. Era cel mai bun Costică al nostru a terminat cu sfîrșitul cursurilor pedagogice cu ter-

men redus din Soroca și să intors în sat deja învățător.

Eram cu toții curioși să-l vedem pe Costică, cu care mai ieri

Mai aproape de Anul Nou ne-a fost luat și acel unic exemplar, pentru că majoritatea școlilor din raion încă nici nu-l cînd în cînd că l-au văzut pe Costică ducându-se sau întorcându-se de la Bălți. De la Ghi-

ca-Vodă și până la Bălți o fi cam treizeci de kilometri. Umbra cu o geantă jerpeliță, care de mult timp își terminase sorocul său de slujire ființelor umane. Costică purta în geantă manualele citite și răscritte, procurate de la alții elevi nevoiași cu cel mai scăzut preț.

Parcurgea anevoieasa cale de autodact. Cu materia pregătită în particular, trecea cu note maxime din clasă în clasă. Mai ales se deosebea la matematică și limbi străine. Franceza în mod deosebit.

Deseori, când mă zărea, îmi striga de departe:

— Bonjour, Jean de La Fontaine!

Pesemne fusese la serbarea de zece mai (Ziua Regalității — nota red.), când, abia strămutat

cu părintii în satul cela, mi-am cînt de pe scenă poezia. Mă invita-

ta tot timpul să vin la el acasă, să mă pregătească pentru liceu. Nu m-am dus. Probabil din sfi-

ște de carte. Era cel mai bun Costică al nostru a terminat cu sfîrșitul cursurilor pedagogice cu ter-

men redus din Soroca și să intors în sat deja învățător.

Eram cu toții curioși să-l vedem pe Costică, cu care mai ieri

teca redacției, citesc recenzia initiată *Tablouri plastice din viață*, după care mă duc la Institut să fac cunoștință cu misteriosul Vasile Coroban.

Pomenitul institut pe atunci se afla pe prestigiocasă stradă Sa-

dovaia (acum Alexie Mateevici — nota red.), nu departe de Gu-

vern, într-o vilă boierească des-

tul de impunătoare. Ciocănesc

la ușa cabinetului pe care erau

cisătate patru nume de colabora-

toari științifici, al doilea fiind Va-

sile Coroban. Nu mi se răspunde.

Deschid. O documnă tinerică, ce

nu figura în lista lipită pe ușă,

pesemne secretara sectiei, se

căznea la o măsuță cu niște co-

legație prin raiocane, nu puteam fi găsit, și atunci redactorii sin-

guri au pus mâna de la mână,

de i-au lipit acel *La noi în sat*.

Zemon Redboșapca, ilegalist,

cu Universitatea din Cernăuți

absolvită, autoritate supremă la

noi în redacție, mă prinde în co-

ridor și-mi spune că de curând a

apărut o recenzie elogioasă la

cer? Nu știi că azi toată Moldova

luptă din răsputeri să bagă Ca-

pră în manual?

— La ce bun să bagi o capră

în manual?

— Să dibă copiii ce citi. Dum-

necata nu ai umblat la școală?

Nu ai citit *Capra cu trei iezi*?

te oprește, spune-i „vezi-ți de drum”... Se temecu nu cumva să afle boierul. Si, când colo, boierul, ieșit la plimbare, dă peste sărmânatul copil, care habar nu avea cine e omul ce l-a oprit și de astă i-a spus: vezi-ți de drum. Olga Zelinski, ceea mai frumoasă fată din clasa a cincea, de care eram îndrăgostită cu totii, ridică mâna:

— Nu cumva poezia ne sugeră că ei, cum s-ar zice, ilegal din pădurea boierească...

— Furau, drăguț! De ce te sfiești să spui lucrurilor pe nume! Furau!

— Și atunci boierul ce-a făcut cu copilul?

— Nu a făcut nimic. L-a lăsat să plece, pentru că era frig, o familie numerosă nu avea cu ce face focul.

An treșărit cu totii. Tata cu un bătrînet furău lemn de la boier. Si prostutul celă de copil... Stai-stai-stai, ce i-a spus el boierului?

— Mai citim o dată poezia?

— Daaaa!...

Preoteasa ceea, ea nu ațât ne preda, cât ne miruia cu limbă rusă...

Aveam clasă, aveam orar, aveam învățători, ne lipseau două lucruri. Caietele și manualele. Începuse deja marile război. Parisul capitulase. Polonii - sfâșiată în două. Toate unitățile de producție mobilizate, totul pentru armată. Primele două luni am folosit jumătățile de caiete și copertele rămase din anii trecuți. Pe la Anul Nou nimeni nu mai avea pe ce scrie.

Foloseam tivitura zicrului județean Flacăra roșie. Acolo unde se termină textul tipărit, până la marginea rămânea o

dungă curată, micuță de tot, dar două-trei rânduri se pot băga.

Din păcate, sugea hârtia de

ziar, acolo se putea scrie numai cu creionul, dar ce ai scris cu

greu se poate citi. Pe la sfârșitul lui februarie a sosit un pachet

cu treizeci de caiete pentru toată

școala. Un caiet la trei elevi. Ni

se dădeau câte două duble,

adică patru foi, din care noi suntem acasă meșteream caiet.

Era mai solid.

Adevărată catastrofă o con-

stituică înșă manualele. Cam

peste o lună după începerea

anului școlar, și ajuns și la noi

manușul de limbă și literatură.

Nu mai în minte cum se chema

exact. Era un singur exemplar

de culoare palid albăstrie. Ni-

l-am arătat o singură dată. De

tinut în mână scu răsfoit nici

vorbă. Îl tineau închis în cance-

larie, învățătorii îl frunzăreau

pe furiș și clătinau din cap și

mare pagubă, a catastrofă.

goneam o minge carpita in valoare satului, cum va apărea în fața noastră în calitate de profesor. Lumea tărânimii e o lume cruntă, nemiloasă, aceasta nu permite să te debarasezi de ea cu una, cu două. Nu voi uită gestul de o rară cumpăcare, prin care Costică Pârpălăc s-a despartit de noi.

Nu sănătatea e situația aci-
ma, dar în Uniunea Sovietică,
tinerilor profesori ce intrau pen-
tru prima oară în profesie, li se
dădeau *podionante* (indemni-
zătie unică pentru tinerii spe-
cialiști – cici și în continuare
traducerea din rusă apărține re-
dacției). O learfă sau două în
plus, ca să poată apărea în fată
elevilor în mod corespunzător.
și el chiar că a spălnit cores-
punzător cum nu se mai poate.
Se deschide ușa clasei și intră
Costică Pârpălăc într-un frumos
costum de lână în dungi, de cu-
loare fumurie, tuns, cu părul
așezat, cu aceeași geantă jer-
pelită cu care umbla la Bălti.
Îeșind în fața clasei, ne-a
zombit prietenște, apoi a luat
geanta, a deschis-o, căci mai
avea și cataramă geanta ace-
ea, după care a pornit printre
bănci. Erau vreo șaisprezece, abia
încăpusem în clasă. Trecând
printre bănci, Costică se oprea
în dreptul fiecăruia, zâmbind, și

punea pe bancă un ursuleț, numit Misca, o bomboană dintre cele scumpe, ciocolată învelită în foită argintie. Le-a ajuns la toți. Revenit în fața clasei, a aruncat pe pervaș servietă, și cu o altă voce, pe care încă nu o cunoșcusem, ne-a comunicat:

— Mă numesc Constantin Minovici. Vă voi preda limba franceză. Bon voyage, chers amis.

A oftat întreaga clasă. Cestică se despărțea, pleca definitiv dintr-o noi. Locul lui l-a luat Constantin Minovici. În căteva zile, pe neprins de veste a devenit morțu, pe când noi continuam să rămânem niște băiețandri. Toată viața Constantin Minovici Pârpălăc a predat în aceeași școală matematică, fiind prețuit și stimat de multimea elevi din toate generațiile. Fie-i tărâna usoară.

начинать с грамматических правил. Для того чтобы знать, как эти правила пишется, сначала надо это любить. Ирак, начинаем. (Bună ziua, dragi copii. Așadar, haidet să încercăm să ne pătrundem cotații de frumusețea limbii ruse. Nu vom începe cu regulile gramaticale. Pentru a săi cum scrie ceva, trebuie, mai întâi, să îndrăgești acel ceva. Așadar, să începem.)

I. o
-
— De unde ai lemne?
— Nu vezi, din pădure.
Tăticul le tăie, eu numai le
duc.)

Toată clasa încrăciunitează. Cee
asta? Poezie? Despre ce? Deși
trei sferturi din satul celă se con-
siderau rusini, o ramură a lumii
ucrainene, vorbeau fluent limba
rusă. Noi, minoritarii, mahalaui
Arionești, trăind în același sat,

Avec factură de actor:
„Однажды в студёную зимнюю пору,
Я из лесу выпел. Был сильный мороз.
Смотрю, поднимается медленно в гору,

veşnic în contact cu ei, prindeam destul de bine mesciul rus, dar acum stăteam cu toţii şi nu puteam înțelege, ce fel de poezie ne-a citit doamna asta, despre ce este vorba? Ce lemnne, care, de unde?

Лошадка, везущая хворосту воз.
— Здорово, парнище!
— Ступай себе мимо.
— Уж больно ты грозен как я
погляжу.

— Văd că nu puteți prinde fi-
rul, a zis doamna zâmbind în-
găduitor. O să vă povestesc cu
cuvintele mele ce spune în poe-
zia sa Nikolai Nekrasov (de fapt,

— Откуда дровишки?
— Из лесу, вестимо.
Отец, слышишь, рубит, а я отво-
жу”
(Odată, -ntr-o iarnă nespus de

această e un mic fragment din po-
ezia Copiei de fărani – nota red.),

supracumunit în Rusia poetul
tărănimii Era iarnă, și era foarte
frig. O familie numerosă dintr-

geroasă, leși din pădure pe-un timp friguros. În curtea lui nu se întâlnea nici un satuc, unde majoritatea elevilor fete, numai tatăl și un băiețel parte bărbătească, nu avea cu ce face față!

— Salut, băiețoiule! Mai să mă-njure:
— Hai, vezi-ți de drum. Mă
rea-mi atrase,
Tras de-o mărjoagă pe-n deal luncos.
— Salut, băiețoiule! Mai să mă-njure:
— Hai, vezi-ți de drum. Mă
boierească după lemne. Au în-
hămat căluțul. Când au umplut
trăsura cu uscături, tatăl i-o fi
spus copilului: mergi și nu intră
în vorbă cu nimeni. Dacă cineva

4

Rubrică susținută de Alina FELEA, doctor în istorie, conferențiar cercetător

HISTORIA EST MAGISTRA VITAE

ETAPA a VI-a:

Răspunsurile corecte la etapa a III-a:

1. Identifică din sursă evenimentul/fenomenul/procesul și apreciază-i importanța prin două argumente.

„O semnificație deosebită pentru afirmarea independenței a avut-o „Declarația cu privire la suveranitatea Republicii Sovietice Socialiste Moldova”, adoptată la 23 iunie 1990, prin care a fost anulat statutul de republică unională și proclamată „deplinătatea puterii Republicii Sovietice Socialiste Moldova în rezolvarea problemelor vietii de stat și sociale, prioritatea Constituției și a legilor RSS Moldova pe întreg teritoriul ei. Legile și alte acte normative unionale se pun în aplicare numai după ratificarea (aprobarea) lor de către Sovietul Suprem al republiei, iar efectul celor aflate în vigoare, dar care contravin suveranității Moldovei se suspendă”. (C. Solomon, *Procesul de democratizare a vietii politice în Republica Moldova*)

2. Explică imaginea de pe coperta alăturată, făcând referire la evenimentul istoric numit. Formulează două consecințe ale acestuia.

3. Pornind de la sursa alăturată, evidențiază importanța evenimentului, prezintând trei argumente.

4. Determină din sursă un obicei tradițional românesc, remarcând rolul peșterilor. Utilizând cunoștințele anterioare, enumera și alte denumiri ale peșterilor, utilizate în spațiul românesc. „Peșterii îscodesc, mai întâi, pe ascuns, gândurile părinților, ca unei respingeri de față cu lumea să nu-i urmeze o ocară față de lume, dar dacă bagă de seamă că ei nu-i iau în nume de rău starea, strângând toate rudele de sânge ale mirelui, câte le va fi avut, se duc la casa fetei” (Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, București, 2007, p. 311).

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

1. Timbrul ne vorbește de implementarea a zece ani de la data adoptării de către Sovietul Suprem al RSS Moldovenești a Legii „Cu privire la revenirea limbii moldovenești la grafia latină” (31 august 1989). Importanță: revenirea la valorile tradiționale românești, fiind o etapă deosebit de importantă în lupta de eliberare națională a românilor basarabeni; un pas decisiv în lupta de obținere a independenței Republicii Moldova; un pas decisiv spre integrarea culturală în spațiul românesc etc.

2. O colonie este un teritoriu ocupat și administrat de un stat sau de o națiune străină și care este dependent de acesta/aceasta pe plan politic, economic, cultural etc. În 1812, teritoriul de est al Țării Moldovei, geografic situat între Nistru și Prut, numit mai apoi Basarabia, a fost anexat de către Imperiul Rus. Sursa menționează dependența economică a Basarabiei de Imperiul Rus, exploatarea economică, etapele de transformare a provinciei în colonie. În primul rând, autoritățile ruse au izolat economic Basarabia atât de întreg spațiul românesc, cât și de alte piețe tradiționale externe de desfacere: „administrația țaristă a emis acte legislative care au stagnat exportul de mărfuri din Basarabia în Principatul Moldovei, Imperiul Otoman și Imperiul Habsburgic”, impunând reorientarea „către piata rusă”. În al doilea rând, Basarabia, având un caracter preponderent agrar, a fost transformată în sursă de materie primă, dar și în piată de desfacere pentru mărfurile de producție internă rusă, două elemente economice importante în relația dintre o colonie și metropola sa, fapt demonstrat și prin adoptarea la 17 februarie 1825 a Regulamentului cu privire la comerțul cu Basarabia, prin care se „limită exportul peste Nistru al mărfurilor basarabene”, importul mărfurilor industriale ruse era scutit de taxe vamale, se acordau „drepturi nelimitate negustorilor din guberniile ruse și ucrainene în comerțul cu Basarabia”.

3. Evenimentul reprezentat în imagine este Revoluția Franceză de la 1848. (O altă variantă de răspuns – Proclamarea Republiei a 2-a Franceze la 24 februarie 1848). Revoluția Franceză, în cadrul căreia a avut loc Proclamarea Republiei a 2-a Franceze, a de-

Continuare în pag. 24

RUGĂCIUNE LA CRUCEA DOMNULUI

O crotește-mă, Doamne, cu puterea Cinstitei și de viață purtătoarei Tale Cruci și mă păzește de tot răul. Amin!

Florin BICAN

HAI PE LUNĂ

Luna, de nu cumva mă-nșel,
e o clătită XXL
Rumenindu-se bălaie
În a cerului tigaiie,
Cât e încă lună plină,
Că apoi încep să vină
Vârcolaci și alte cele
Să o ronțăie-n măsele,
Ronț-ronț-ronț, până dispare...
Și din nou se face mare,
Când vreun cosmobucătar
Toarnă în tigaiie iar
Un pic de cosmoaluat...
Ce credeți, e adevărat?

ARTELE, LA NUMĂR

In prezent, se utilizează expresiile „a șaptea artă”, „a opta artă”, „a noua artă”. Astfel au fost numite parafrastic cinematograful, televiziunea, ban- da desenată, în ordinea cronologică a creației fiecăreia dintre acestea. Primele șase sunt pictura, sculptura, muzica, dansul, teatrul, literatura. Nu se știe însă cu exactitate care anume se situează pe primul loc după vechime.

Legenda că pe Pământ a existat rasa umanoïdă a uriașilor pare din ce în ce mai reală. Scheletele de uriași descoperite în întreaga lume dovedesc că în vremuri străvechi pe Pământ au trăit oameni cu înălțimi colosale. În Vechiul Testament îi avem pe Goliat și pe Nephilimi. Relatăriile despre giganți sunt prezente în toate mitologii lumii. În legende românești, apar făpturi de dimensiuni gigantice care ar fi trăit cândva prin aceste locuri. În 2003, scheletele a 80 de uriași fuseseră deshumate la Nucet. Osemintele arătau că era vorba despre ființe umanoïde cu o înălțime de aproximativ 5 metri. Taina mai persistă, iar unele vocile spun că fotografiile sunt trucate.

Termenul „lună de miere” vine de la babiloni- eni, care au declarat miedul – un vin aromat cu miere – băutura oficială a nunții. Părinții fetei erau obligați să furnizeze ginerelui băutura pentru o perioadă de o lună după nuntă, acea perioadă devenind „lună de miere”.

OLGUȚA ȘI UN BUNIC DE MILIOANE

(fragment)

Totul a început într-o vineri. În momentul în care cineva și-a însipă degetul în butonul soneriei noastre și l-a uitat acolo timp de treizeci de secunde, dacă nu mai bine, lucrurile nu arătau grozav prin casă. Și nici în afara ei. Dacă stau să mă gândesc, rareori lucrurile arată grozav prin casă – iar despre ce se întâmplă pe afară nici n-are rost să vorbim.

Era după-amiază, acel moment al zilei când totul pare să ia razna. Cărțile și hainele prind viață și se risipesc te miri unde, cu o oarecare preferință pentru cel mai puțin probabile sau greu accesibile locuri: pe covor, sub pat, sub masa de la bucătărie și, cu puțin noroc, în lada de cartofi din cămară sau în congelator (mda, știu, dar chiar mi s-a întâmplat).

Partea bună: oriunde te-ai află, e suficient să întinzi mâna ca să apuci o carte. Sau o haină. Sau o jucărie. Sau orice altceva, cu excepția lucrurilor de care chiar ai nevoie.

Partea proastă: ești certată sau pedepsită, de la caz la caz, după care trebuie să strângi și să pui totul la loc.

Nici vremea nu era grozavă. Deasupra orașului se adunau nori negri de ploaie, iar, după câteva zile fierbinți, vremea se stricase și se anunța o furtună. Unde pui că și vântul suflă tot mai puternic, împrăștiind peste tot bucați de hârtie, pungi de plastic și praf.

Una peste alta, era momentul cel mai puțin potrivit pentru musafiri. Și apoi aveam pe cap o mulțime de treburi. Trebuia să fac curat, să merg la cumpărături, după care să gătesc. Pe de altă parte, pentru mine orice moment e cel mai puțin potrivit pentru a primi musafiri. Orice musafiri. Așa că am dat ochii peste cap și m-am ridicat fără chef de pe canapea.

— Olguta, scumpo, ești bună să vezi cine e la ușă, te rog? s-a auzit din dormitor un glas stins de femeie.

Femeia din dormitor era mama Olgutei.

Iar Olguta sună eu.

Așadar, am deschis ușa. Și am dat s-o închid imediat la loc, căsta fiind cel mai puțin violent dintre lucrurile pe care mi doream din tot sufletul să le fac. Dar ceva m-a oprit.

Persoana care sunase era slăbută, înaltă, avea circa treizeci patruzeci de ani, mâini și picioare lungi și subțiri și niciun semn particular frapant. Dar ultimul lucru pe care puteai să-l faci era să-o treci cu vederea. Astă pentru că, în ciuda corpului dubios, hainele super mega ultra cool pe care le purta le-ar fi făcut invadioase până și pe cele mai fișoase dintre colegele mele. Și sunt multe, nu glumă.

Părea grăbită și înțepătată foc, genul care-și dă aere de mare doamnă, ceea ce, să fim serioși, nici pomenală să fi fost. Ce, nu știu eu cum arată o mare doamnă? În niciun caz aşa. Pe deasupra, în timp ce mă privea, a scos din geantă un măr verde din care a mușcat cu lăcomie.

Bizara arătare cu un vag aspect feminin și-a potrivit cu un gest scurt ochelarii pe nas. A privit pe deasupra lor în stânga și-n dreapta, parcă pentru a se asigura că nu o cude nimeni, un comportament cel puțin straniu, având în vedere că nu se mai află tipenie acoło în afară de noi. M-a inspectat din cap până-n picioare și a întrebat sec:

— Ești gata?

— Gata de ce? am răspuns imediat, înfruntând-o.

— De plecare, mi-a replicat.

Am ridicat privirea căt am putut de lent, uitându-mă la ea ca la o persoană care are nevoie urgentă de îngrijiri medicale din partea unui psihiatru, și i-am răspuns pe un ton care ar fi făcut să înghețe apa lacului din Parcul Mare:

— N-am nici cea mai vagă idee cine ești sau ce dorești și nici nu vreau să aflu. Ești o ciudată și ai face bine să pleci înainte să chem poliția.

Adevărul era altul. N-aș fi chemat poliția nici în rupțul capului, pentru că, în timp ce vorbeam, am observat ceva care m-a pus pe gânduri și m-a făcut să mă răzgândesc. Tipă avea pe deget un inel identic cu cel purtat de tata. Și nu era genul de inel pe care să-l poți confunda, căci era o moștenire de familie.

Era un inel cu un cap de jaguar care-și arăta colții. Aveam și eu unul la fel.

Ilustrații: Alexei COLÂBNEAC

Urmare din pag. 21

terminat un val de revendicări. Guvernul provizoriu a emis o serie de decrete revolutionare privitoare la dreptul de muncă, la libertatea presei și au stabilit votul universal. S-au înființat Atelierele Naționale, unde au fost angajați muncitori care erau plătiți de stat și s-a ales o Adunare Constituantă, în care au intrat mai ales republicani burghezi. În toamna lui 1848, Adunarea Constituantă a votat Constituția Republicii a II-a, care acorda putere mai mare președintelui. La alegerile pentru președinte, Ludovic Napoleon Bonaparte, nepotul lui Napoleon I, a ieșit învingător. Republica a căzut în 1852. Revoluția Franceză a avut un mare impact asupra Principatelor Române, fiind unul din factorii declanșatori ai Revoluției din 1848 din Principatele Române; și influențat lozincile și ideile promovate de revoluționari români; și avut o influență aparte în alegerea culorilor pentru drapelul național etc.

Punctajul acumulat de participanți la etapa a III-a:

Se acordă: 5 puncte din oficiu, câte 10 puncte pentru fiecare răspuns corect și câte 1 pentru complexitate.

36 de puncte (5,10,10,10,1) au acumulat: Adriela BIVOL, Bardar, Ialoveni; Corina MERIACRI, Văsieni, Ialoveni;

35 de puncte (5,10,10,10): Cristina PLOTNICOV, Alexandra PETREAN, Văsieni, Ialoveni;

27 de puncte (5,10,10,2): Diana PLUGARU, Bardar, Ialoveni;

22 de puncte (5,10,5,2): Teocista Colța, Cărpineni, Hâncești.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 22 de puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

S-au acceptat toate variantele corecte ale răspunsurilor. Drăgi elevi! Fiți atenți la sarcinile formulate și răspundeți exact la întrebare! Fiți atenți la ceea ce exprimă un termen, de exemplu, colonie și ce este un proces, precum procesul de colonizare, fiind vizibilă diferență; remarcăți elementele surselor vizuale pentru a nu confunda evenimente/procese ce s-au desfășurat în spații istorico-geografice diferite (de exemplu, Revoluția din 1848 din Franța și Revoluția din 1848 din Principatele Române). Vă reamintim: răspunsurile trebuie să fie individuale, originale și complexe.

ABONAMENTUL NOROCOS

Dragi cititori, probabil ați așteptat cu nerăbdare să aflați rezultatele concursului-loterie anunțat în numerele 10-12, 2021. Toți abonații individuali la revista *NOI* pentru anul 2022 au fost invitați să trimită pe adresa noastră copiile cotoarelor de abonament, iar pe versoul lor să răspundă la două întrebări. Înainte de a prezenta norocoșii, publicăm răspunsurile corecte la întrebările propuse:

Rubrica cei șapte ani de-acasă este susținută de Olesea Cosoi.

Interviuul cu scriitorul Vladimir Beșleagă a fost publicat în numărul 2, 2021.

Iată și lista câștigătorilor, cu indicarea premiilor ce le-au revenit:

Cătălina GROSU, Pepeși, Sângerei – Encyclopedie familiei tale. Lumea în date și fapte (Editura PRUT);

Maria SURDU, Ungheni – Cartea Roșie a Republicii Moldova (Editura Știință);

Anastasia VATAMAN, Vădeni, Soroca – Republica Moldova – Patrimonial (Editura Princeps);

Teocista COLȚA, Cărpineni, Hâncești – Ion De diu, Encyclopedia ecologică (Editura Știință);

Ion RUSU, Bălți – Gheorghe Duca, Dictionar poliglot de chimie ecologică (Academia de Științe a Republicii Moldova);

Ana BIVOL, Orhei – Alexandru Plămădeală, Maestri basarabeni din sec. XX. (Editura ARC).

Andriana COȘCIUG, Gura Camencii, Florești – Albumul Ștefan cel Mare și Sfânt. (Editura Princeps);

Ionela PILCHIN, Satul Nou, Cimișlia – Encyclopedie Localitățile Republicii Moldova, vol. 11 (Fundația Draghiștea);

Iana GHIMPU, Pepeși, Sângerei – Albumul de familie al Parteneriatului Estic (Uniunea Artiștilor Fotografi din Republica Moldova);

Nicoleta LAPTEACRU, Rădenii Vechi, Ungheni – Stampe japoneze din perioadele Edo și Meiji. Colecția Muzeului Național de Artă al Moldovei. (Editura ARC);

Nicolai DARABAN, Pepeși, Sângerei – o mingă de fotbal.

Felicitări! Premiile vă așteaptă la redacție.

Rubrică susținută de Maia BĂNĂRESCU, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului (Ombudsman)

ÎN ULTIMA BANCĂ

*D*e multe ori, primele bânci sunt rezervate elevilor eminenți sau celor cu probleme de vedere. Totodată, alți copii stau cu anii în aceeași bancă, inclusiv în ultima. Eu am vedere bună, dar sunt mică de statură, nici prima la carte nu sunt, așa că locul meu e în ultima bancă. Am tot încercat să ajung în primele bânci, dar nimenei nu mă aude, nu mă vede... Zici că au venit cu bâncile de acasă. Cum ar fi bine să procedez?...

Camelia H., 14 ani
Chișinău

Aceasta poate fi considerată o formă de discriminare, însă competențele copilului și însușita acestuia nu trebuie să fie motiv pentru privilegiere sau, dimpotrivă, pentru limitări. Consider oportun ca să discuți această problemă cu dirigintele clasei, psihologul școlar sau cu părinții. În situația în care, în continuare, nu vei fi ascultată și auzită, te poți adresa către Avocatul Poporului pentru drepturile copilului la adresa: mun. Chișinău, str. Sfatul Țării, nr.16, sau poți apela la Telefonul Copilului: 0 800 11116.

*J*n școală nu avem o sală sportivă. Educația fizică o facem pe terenul din curte. Însă, atunci când afară este timp urât, în special iarna, suntem lipsiți de această disciplină. În acest timp, ne plimbăm în jurul școlii, așteptând lecția următoare. Poate fi numită aceasta o încălcare a dreptului la studii?

Gabriel Z., 14 ani
Cantemir

Orice persoană are dreptul la educație. În grădirea dreptului la dezvoltarea fizică în cadrul orelor de educație fizică este o încălcare a acestui drept. Consider oportun de a discuta cu administrația școlii pentru ca, de comun acord cu Consiliul elevilor, să identificăm soluții la această problemă. La fel, vă puteți adresa către administrația publică locală (primăria din localitate), solicitând implicarea în soluționarea problemei. Dacă problema rămâne nerezolvată, puteți solicita intervenția Avocatului Poporului pentru drepturile copilului la adresa: mun. Chișinău, str. Sfatul Țării, nr.16, sau apelând la Telefonul Copilului: 0 800 11116.

Rubrică susținută de Constantin OLTEANU

CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!

*E*ste un plic aici, în redacție, în care adunăm și tot adunăm scrisorile voastre. Niște plicuri mai mici în care trimiteți lunar răspunsurile la întrebările concursului. Ni l-am dori întotdeauna mai plin. Ne-am dori întotdeauna mai mulți prieteni, deci mai mulți participanți la concurs. Nu, nu vă faceți griji, că noi avem premii pentru toată lumea. Un singur lucru se cere – să răspundeti corect și să luati podiumul cu asalt. E drept că unii dintre voi ne scriu în poșta electronică. În felul acesta mesajul vostru ajunge în doar câteva clipe, geanta poștașului e un pic mai ușoară, iar undevo, într-o pădure, rămân să crească niște copaci. Pentru că nu mai e nevoie de hârtie.

ETAPA a V-a:

1. Are sau nu are Republica Moldova Arenă Națională de Fotbal? (5 puncte)
2. De ce Djoković nu a putut participa la Australian Open? (4 puncte)
3. Ce echipă de fotbal a fost exclusă din campionatul Republicii Moldova pentru prestația ei în anul 2021? (3 puncte).

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a II-a:

1. Jasurbek Yakhshiboev (5 puncte).
 2. Canoist (4 puncte).
 3. Numărul 21 (3 puncte).
- Dar să vedem totuși ce e în plicul redacției.

Punctajul acumulat de participanți la etapa a II-a:

Câte 12 puncte au acumulat: Nicolae GORI, Ernoclia, Ștefan-Vodă; Adriela BIVOL, Bardar; Paulina CIOBANU, Satul Nou, Cimișlia, Ion LATU, Orhei.

Câte 7 puncte au acumulat: Teocista COLȚA, Cărpineni, Hâncești; Daniela COȘCIUG, Gura Camencii, Florești; Zinaida BUTCU, Pepeni, Sângerei; Daniela ROBU, Lozova, Strășeni; Mihaela MIȚCO, Cușmirca, Șoldănești; Igor POPESCU, Alexăndreni, Sângerei; Andriana COȘCIUG, Gura-Camencii, Florești.

Numele participanților care au acumulat mai puțin de 7 puncte nu au fost publicate, însă la bilanțul final vom ține cont de toate punctele acumulate.

Succes și note mari.

ALICIA KEYS

Alicia Keys este o cântăreață talentată și inteligență. O voce superbă, un repertoriu memorabil și o apariție extraordinară. Viitorul star al scenei mondiale s-a născut într-un New York zgomotos și cu multe fațete, în Harlem, într-o din zonele sale cele mai sărace. Mama ei are rădăcini irlandeze, italiene și scoțiene. Tatăl – afro-american după naționalitate, a părăsit familia și nu a mai apărut, când avea doar cinci ani. În ciuda tuturor dificultăților asociate săraciei, Alicia Keys și-a urmat întotdeauna drumul și știa clar ce dorea să obțină în viață. La o vîrstă fragedă, la insistența mamei sale, a început să frecventeze Școala de Performanță din Manhattan, unde a învățat elementele de bază ale pianului. Ea a fost apreciată de profesorii ei și, la un moment dat, a devenit mândria scolii. Astfel, datorită muzicii și talentului său, Alicia a reușit să scape de realitatea gri care o înconjură. După ce a absolvit școala, a intrat la prestigioasa Universitate Columbia, dar a plecat după doar patru săptămâni. Alicia Keys a mers la muncă și a început să-și construiască o carieră de cântăreață de succes. A semnat primul său contract profesional cu producătorul Jermaine Dupree. Rezultatul cooperării comune a fost compoziția *Dah Dee Dah*, care, de fapt, a pregătit-o spre scenă profesională.

În 2001, primul album al cântăreței, *Songs in a Mi-*

nor, a apărut pe rafturile magazinelor americane, care imediat a devenit foarte renumit în Lumea Nouă și i-a adus cinci statuete Grammy. În total, vânzările albumului de debut au depășit 10 milioane de exemplare. Totuși, acesta a fost doar începutul unei lungi călătorii. În 2003, cântăreața a lansat un nou album - *Jurnalul Aliciei Keys*, care a devenit din nou foarte reușit. Mai multe compozitii prezentate pe platourile de discuri au devenit hituri naționale în Statele Unite ale Americii și, de asemenea, i-au adus încă patru premii Grammy. Cel de-al treilea album – *As I Am* – a fost lansat în 2007. În primele două săptămâni, s-a vândut mai mult de un milion de exemplare. Unul dintre principalele hituri înscrise pe album a fost piesa *Another Way to Die*. În același an, Alicia Keys a apărut pentru prima oară pe ecranele de televiziune ca actriță profesionistă.

În prezent, Alicia Keys este una dintre cele mai titulare cântărețe de pe scenă mondială. Colecția sa personală cuprinde paisprezece premii Grammy, cinci premii americane de muzică, zece premii Billboard Music, șase premii muzicale Soul Train, patru premii MTV Video Music, 13 premii NAACP Image și multe altele.

Ana BRADU

DOINA DESCALUI

O performanță de zile mari anunță recent Comitetul Național Olimpic și Sportiv din Republica Moldova: prima sportivă de la noi calificată la Jocurile Olimpice de iarnă de la Beijing. Doina Descalui este numele care ne-a luat prin surprindere, supranumită „moldoveanca de pe culmile zăpezii”, portdrapeul Republicii Moldova la Jocurile Olimpice de la Beijing, fiind și prima reprezentantă feminină a țării noastre care va evolu la ai săi 22 de ani în proba de sanie la Jocurile Olimpice.

De unde și până unde practicarea acestui sport nepopular prin părțile noastre? Uite că, dragă cititorule, totul este posibil, iar în cazul Doinei Descalui povestea începe în vara anului 2016, când președintele Federației de Schi, Biatlon și Sanie a îndemnat-o să încerce acest sport. Răspunsul sportivei fusese negativ pe motiv că e un sport periculos. Încurajată de părinti, în scurt timp se prezintă la primul ei antrenament, fără a avea idee cum se conduce o sanie.

Practică sania din 2017, fiind antrenată de Bogdan

Macovei, triplu participant la Olimpiadă. Drumul anevios spre acest succes a durat șase ani, după ce timp îndelungat a practicat dansul sportiv. „Sunt familiarizată cu sportul și știu ce înseamnă muncă zilnică și miile de ore petrecute în sălile de antrenament”, declară sportiva.

Debutând la competițiile de juniori și seniori a visat să ajungă la Jocurile Olimpice de la Beijing. Chiar dacă nu a reușit calificarea în finală, Doina Descalui s-a clasat la Beijing pe locul 32 în proba feminină de simplu din concursul de sanie, înregistrând rezultatul 3:06.294 în suma celor trei manșe. Despre emoțiile trăite pe traseul de la Beijing, Doina Descalui a declarat că: „A fost prea frumos ca să închei aici cariera mea sportivă”. O declaratie promițătoare chiar dacă sporturile de iarnă în Republica Moldova sunt marginalizate.

Daniela CODREANU

LISE MEITNER – FIZICIANUL CARE NU ȘI-A PIERDUT NICIODATĂ UMANITATEA

Afost o legendă a lumii științifice din sec. XX atât prin aportul personal în cele mai complicate științe noi, prin lupta sa pentru afirmarea egalității de gen, de naționalitate, cât și prin moralitatea cristalină incontestabilă. Un simbol al modestiei, al slujirii neconditionate științei, al urmării și realizării visurilor.

Lise Meitner s-a născut pe 7 noiembrie 1878, la Viena, în familia evreiască a avocatului Philipp Meitner și Hedwig Meitner. Conform restricțiilor dure ale timpului, pentru Lise, după gimnaziul pentru fete, soarta era scrisă – în cel mai fericit caz urma să ia lecții în arte, muzică și să învețe cum să devină o gospodină bună. Prea puțin pentru Tânără Lise, pasionată de științe. Cu atât mai mult cu cât deja la colegiu a demonstrat aptitudini deosebite în matematică. În regim autodidact a urmat cursul pentru liceu, pe care l-a absolvit la 22 de ani. Între timp, la finele sec. XIX, la universitatea din Viena cu fost degajate restricțiile de gen, și Lise a primit șansa să-și realizeze visul – să devină fizician. În 1901 a fost selectată pentru studiile universitare printre patru domnișoare din 14. Îar în 1906 a devenit a doua studentă din istoria universității care a primit diploma de fizician.

Lise decide să cerceteze radioactivitatea și, pentru cunoștințe mai profunde, în 1907, pleacă la Universitatea din Berlin să frecventeze lecțiile lui Max Planck, profesor în fizica teoretică. I s-a permis să vină la lecții ca excepție – în Germania discriminarea de gen era și mai dură decât în Austria. În același an face cunoștință cu tâ-

nărul chimist german Otto Hahn, care îi propune să studieze radioactivitatea împreună. Astfel începe colaborarea și prietenia lor. Din aceleași motive de restricții pentru femei, Lise nu avea dreptul să experimenteze în laboratoarele universitare, așa că li s-a pus la dispoziție un atelier de tâmplărie de la subsolul clădirii. Mai mult, ei nu i se permitea să intre pe ușa centrală, nici să se ridice la etajele superioare. Si, vîrf la toate, nu primea niciun salariu, unică sursă fiind ajutorul părintilor. În 1912 Planck îi propune funcția de asistent al său și Lise devine prima doamnă la Universitatea din Berlin care a beneficiat de acest drept. Paralel, a continuat cercetările împreună cu Hahn într-un laborator veritabil, unde au aflat mai multe despre radiații și impactul lor. Dar, la declanșarea Primului Război Mondial, Otto Hahn a fost înrolat în armata germană, iar Lise a plecat pe front în

calitate de soră medicală-roentgenolog.

După război au descoperit un izotop stabil al unui element radioactiv, iar lui Lise i s-a permis să ţină prelegeri la universitate. Pe 31 octombrie 1922 a avut prima lecție în fața unui auditoriu numeros, cu multe domnișoare. S-a bucurat mult să le vadă prezente la lectia sa științifică „Importanța radioactivității în procesele cosmice”, necunoscând încă adevarata cauză a prezenței domnișoarelor: în acun ziarul cotidian anunțase lectia, în al cărei titlu jurnalistul, care nu-și imaginea ca o doamnă să vorbească despre cosmos, a scris... în procesele cosmetice! Iar cosmetica le interesa pe multe!

În 1926 a devenit prima doamnă-profesor a Universității din Berlin. Fericirea însă nu a durat mult – în 1933 în Germania la putere vin naziștii, și istoria lumii se schimbă radical. Evreii nu mai aveau dreptul să ocupe funcții publice, erau persecuati, maltratați. În 1938, din cauza pericolului pentru viață, este nevoie să emigreze clandestin în Suedia, de unde consultă colegii rămași

la Berlin. Pentru prima dată utilizează termenul de fisioane nucleară și calculează energia enormă care se poate elibera. În lume începe goana contra cronometru pentru realizarea armei nucleare. Invitată să facă parte din grupul de savanți din Proiectul Manhattan (Los Alamos, SUA) să realizeze bombă atomică, pentru a pune capăt războiului, Meitner a refuzat: *eu nu voi face bombă!*

Colegii ei de cercetare din Germania au primit premiul Nobel pentru 1944. Violeta ZABULICĂ Ea însă în listă nu era, deși a avut un rol foarte impor-

tant. Recunoștințele au venit mai târziu, când s-a învrednicit de cele mai prestigioase premii în fizică. În 1946 a fost declarată Femeia anului de presa din SUA.

În 1960 s-a transferat în Anglia, unde a și părăsit această lume la 27 octombrie 1968. Pe piatra funerară sunt înscrise cuvintele care au caracterizat-o întreaga viață: fizicianul care nu și-a pierdut niciodată umanitatea.

În memoria remarcabilei savante Lise Meitner au fost numite străzi, institute, cratere – pe Lună și pe Venus, un asteroid. Iar cea mai mare recunoștință este numirea în 1997 a unui element chimic sintetic, cu numărul 109, Meitnериum.

Iurie SCUTARU, doctor în științe

ÎN AȘTEPTARE

TU ȘI SUFLAREA TA. CALDĂ CA PRIMĂVARA

Citeam undeva că primăvara, atunci când pornește spre noi, are o viteză a ei și că mersul acesta al anotimpului ar avea cam 40 de kilometri pe zi. Și vezi atunci cât de asemănătoare sunt lucrurile până la urmă. E ca un automobil, ca un car sau ca o corăbioară încărcată cu tot ce poate aduce cu ea primăvara. Cu fire de iarbă de așternut pe cărări și pe câmpii, cu niște sălcii la care, dacă te uiți un pic mai atent, vezi bine că galbenul lor are și o ușoară nuanță verzuie, cu miei și iezi zburdând printre razele soarelui. Și neapărat, cu mulți, mulți ghoiocei. Dar tot acolo, pe corabia aceea ești și tu. Pentru că, dacă vrei să știi, corabia asta nu plutește pe niște ape ale nimăului, dar pe apele lumii tale plutește. Lumea aceea în care trăiești și pe care o vrei plină de soare, plină de aromă, de gingăsie și de dragoste. Acolo, pe corabia cu care vine primăvara, tu încă mai ești un copil și încă mai crezi că iezi – cel mare și cel mijlociu – s-au întors acasă și au retrăit bucuria revederii cu fratele cel mic și cu maica lor. Și cum stai pe corabia aceea încărcată cu primăvară, știi bine că mâine, da, da, mâine, e întâi martie. O zi în care tu, chiar tu ești cel care poate aduce mai multă lumină, mai bună căldură, mai multă dragoste. Și faci ceea ce au făcut toți sau aproape toți până la tine.

Încă mai ai pe undeva un caiet de desen vechi cu foile prinse una de alta cu o panglică roșie. Un roșu aprins, plușat ales nu știu de ce anume el ca să prindă foile albe. Țesătura panglicii se destramă ușor. Fir după fir, până rămâi în mâna cu un canaf atât de potrivit pentru un mărțișor. Și printre mosorelele mamei e ceva. Poate o altă panglică. La fel de plușată și la fel de potrivită. Dar albă. Pentru că mărțișorul ține alături un strop de lumină roșie și alt strop de lumină

albă. Nedespărțirea lor se vede în firele acelea-amplete – unul alb, altul roșu – care vor prinde mărțișorul de haina ta. Dar mai mult de haina mamei sau de șorțulețul domnișoarei din clasa în care învățați amândoi. Ca să știe că tu ești cel care îi poate dăru primăvară. Multă primăvară.

SURPRINDERE

Valerie VOLONTIR

Și ca să știe că acolo, pe corabia cu care primăvara vine spre noi, ești și tu. Tu și un mărțișor încălzit de suflarea ta. Caldă ca primăvara.

Constantin OLTEANU

BĂSMĂLUȚA

Poate că era astăzi – în era reclamelor care sărăcă în ochi de pe orice dispozitiv cu wi-fi precum un foc de artificii necontrolat – atuul nostru în luptă împotriva transpirației excesive.

Putea să fie în aceste zile – în care e firesc să nu ne salutăm în viața reală prietenii din on-line – stickerul alb care flutură la despărțire, atunci când părăsim o conversație pe Viber sau un grup pe Facebook.

Și încă mai poate să fie acum elementul emblematic al unor locuri din care pleacă lumea – steagul alb al disperării, arborat în locul celor trei culori ale demnității.

Putea să fie multe, dar a rămas pentru generațiile dincantea noastră să însemne imens mai mult decât simplul diminutiv de la basma.

Băsmăluța, predecesoarea șerțelor de unică folosință, este un semn de curățenie, de senzualitate și de demnitate.

Așa cum primul sărut de la vîrstă adolescentei se poate întâmpla astăzi într-un club, la/ în dans, pe o melodie house, așa, pe vremuri, prima atingere a buzelor dintre o fată și un băiat se putea întâmpla în dansul Băsmăluța, care era aproape că prima oportunitate, agreată de ambele părți, în care cine joacă băsmăluța i se sărută guriță.

Așa cum părinții noștri purtau băsmăluța cu ocazii speciale în buzunarul de lângă reversul cu insignă în formă de romb a studiilor superioare, iar pe chipul lor se puteau citi, și fără asta, cei șapte ani de acasă și cunoștințele enciclopedice, așa tinerii și tinerele de

azi își poartă tatuajele ca pe un certificat de maturitate.

Așa cum fetele din alte vremuri își brodau singure băsmăluța, năfrâmia miresei, și o afișau la brâu ca să vadă băieții că sunt gata de nuntă, la fel fetele de azi își postează fotografia pe Tinder ca semn că sunt gata

PRIMUL SĂRUT

Valerie VOLONTIR

să converseze, să se întâlnească și să aibă o relație.

Așa cum bunicile noastre făceau, altădată, un nod la băsmăluță, că să-si amintească să facă un anumit lucru, acum oamenii de afaceri și persoanele publice își leagă nodul la cravată, ca să nu uite să fie solizi.

Iar atunci când ne stergem transpirația sau, uneori, lacrimile cu șervețelele care devin imediat umede, nodul din gât este poate semnul care trebuie să ne amintească de băsmăluța pe care o legau niște generații dincantea noastră, ca să-si amintească de lucruri importante, esențiale.

Igor GUZUN

FATA CU MUȘCHI DE FIER

Mihaela URSULEAC, cl. a XII-a, LT A. Straistă, Anenii Noi. Este deținătoare a locului I la Campionatul European de Triatlon Forță, orașul Valledoria, Italia (2021). Totodată, a obținut recordul mondial și european la genuflexiuni și recordul european la împins din culcat.

— Mihaela, cum ai îndrăgit powerliftingul?

— Totul a pornit din momentul în care am început să merg la sala de forță, unde am ridicat primele greutăți. Peste doi ani am auzit de la colegii de clasă că s-a deschis o secție de powerlifting. După primul antrenament de probă au urmat altele, până am ajuns la Campionatul European.

— Care a fost reacția apropiatorilor tăi la decizia de a practica acest tip de sport?

— La început, reacția părintilor nu a fost una pozitivă. Ei considerau că pe o fată nu ar trebui să se occupe un tip de sport destinat băieților. Dar încet-încet au renunțat la stereotipuri și s-au împăcat cu ideea.

— Ai un program al antrenamentelor?

— Da. Să e destul de intens. Am șase antrenamente pe săptămână – patru de powerlifting, care durează până la două ore, și două antrenamente de kingboxing.

— Care este cea mai mare greutate pe care ai ridicat-o?

— Momentan ridic 170 kg (genuflexiuni), 90 kg (împins din culcat) și 130 kg (dezdrobi de spate).

— Ai un model de urmat în sportul pe care-l practici?

— Da. Este vorba de sportivul olimpic din Bulgaria, Naim Süleymanoğlu, el fiind cel mai bun halterofil din toate timpurile. Acest sportiv mă motivează prin munca, ambitia și devotamentul de care dă dovadă.

— De ce este nevoie pentru a culege succesul în acest sport?

— De mult efort, ambicioză, disciplină și devotament.

— Ce pasiuni mai ai în afară de atletica grea?

— Îmi plac luptele (kickboxingul), lectura și psihologia.

— Curând absolvii liceul. Viitoarea ta profesie a luat deja contur?

— Vreau să continu studiile la Facultatea de Sport din București.

— Care este visul tău cel mai mare?

— Visez să devin campioană olimpică la halterofilia.

Pentru NOI – Valeria PRODAN

Rubrică susținută de Daniela CODREANU

REBELA. Claudiu Partole. Chișinău: *Prut internațional*, 2021, 160 p.

Dragă cititorule, titlul de față prezintă jurnalul unei adolescente care trăiește profund drama despărțirii părintilor ei, conflicte cu profesorii din școala nr. 6 sau sentimente contradictorii cu bunicile, una unionistă, alta rusofilă etc. Așadar, ești invitat în „gașca Adolescentei” cu bune și rele. „Revelația cărții se circumscrie intenției reușite a autoarei de a literariza, cu arta narării pe care o stăpânește desăvârșit, actul pedagogic al devenirii tinerilor în consens cu substanța valorică și idealului lor de vârstă și de viață, ancoreți fiind în confruntarea ambicioasă cu sinele și cu lumea” (Adrian Ghicov).

PE CONTRASENS. Oleg Serebrian. Chișinău: *Cartier*, 2021, 532 p.

După Woldemar și *Cântecul mării* apare acest roman independent, chiar dacă unii eroi și istorii se regăsesc și aici. Protagonistul cărții e Alex von Randa, un matematician german, originar din Bucovina, care își trăiește viața în Austro-Ungaria, în România Mare și apoi în URSS. Un roman al unei ascensiuni excepționale și apoi al unei ruinări dramatice, care reliefeză teme precum lupta pentru independență personală, conștiință și compromis, criza vîrstei mijlocii, alegerile noastre voite sau impuse; valoarea personală în ochii proprii, dar și în ochii lumii etc.

COLECȚIA LECTURI ȘCOLARE. Chișinău: *Literamică*, 2021.

Împrospătată, viu colorată, colecția de mai sus include 100 de titluri reprezentative din folclorul românesc, dar și din opera marior scriitori români, fiind recomandate spre lectură elevilor, conform programei școlare. În scurt timp te vei bucura de o bibliotecă de o mare valoare literară și artistică. Spor la lectură!

SPORTURI DE PRIMĂVARĂ

După o perioadă lungă de iernat, soarele ne îmbie să ne punem pe mișcare, mai ales că am adunat atât de multă energie lenevind în case, la cald. Acum este momentul cel mai potrivit să vorbim despre sport, în special cel în aer liber. Primăvara nu e nici prea caldă, nici prea rece, aşa că ar fi păcat să nu profităm de temperaturile ei prietenoase.

Beneficiile exercițiilor făcute în aerul proaspăt de primăvară sunt colosale. Acestea îmbunătățesc sistemul imunitar, atenția și puterea de concentrare, coordonarea și echilibrul fizic, perseverența. Cel mai ușor, dar și eficient sport este mersul pe jos – îl poți exercita zilnic, în orice parte a zilei. Te poți bucura de această activitate împreună cu colegii, prietenii sau familia ta. Mersul pe jos regulat are o serie de beneficii importante pentru corp și minte, printre care întărirea oaselor, tonifierea musculaturii, îmbunătățirea memoriei, reducerea stresului etc.

Organizează-ți un plan de alergat. Alergatul este un exercițiu care la fel solicită întregul corp. Aceasta ajută la buna funcționare a inimii și a plămânilor, alungă oboseala și declanșează în corp o stare de bine. Începe cu distanțe mici, apoi pe măsură ce îți crește nivelul de rezistență, poți alerga mai mult. Pentru a te asigura că faci acest lucru ușor și corect, poartă încălțăminte potrivită și o haină comodă.

Nu uita de bicicletă, probabil arde și ea de nerăbdare să se „dezmorțească”. O plimbare cu bicicleta îți va favoriza somnul, digestia, vederea și îți va crește rezistența. Mersul pe bicicletă eliberează endorfine, adică hormonii fericirii. În plus, scade riscurile de apariție a unor boli de natură psihologică, precum depresia sau anxietatea. Să nu uităm că în timpul efortului fizic, creierul eliberează mai mult oxigen.

Dacă exercițiile de mai sus nu fac parte din preferințele tale, încearcă și alte sporturi, pe care le poți practica afară. Dacă încă nu ai acasă o coardă, află că aceasta este un accesoriu nu doar distractiv, dar și benefic sănătății. Sărșitul corzii pune în mișcare săngele, ține într-o poziție corectă spatele, solicită toti mușchii din corp și îi fortifică. În același timp, mai poți practica tenisul, baschetul, fotbalul, dansul; poți încerca mersul pe role sau skateboardul. Execută trageri la bara orizontală, flotări sau genuflexiuni.

LA RECE

De câte ori ni se întâmplă să punem produsele proaspete în frigider și foarte repede să ne pomnim cu ele alterate. Și astă mai ales atunci când vine vorba de cele mai perisabile alimente – verdețurile, fructele și legumele. Pentru că suntem la început de primăvară și începem să ne bucurăm din ce în ce mai mult de aceste daruri ale naturii, este cazul să cunoaștem cum să le păstrăm corect în frigider, pentru a le consuma cu placere și pentru a evita aruncarea lor.

Verdețurile, fructele și legumele pot dezvolta bacterii și mucegaiuri și se pot altera ușor dacă sunt depozitate în frigider la o temperatură ridicată. Pe de altă parte, dacă temperatura este prea scăzută, ele pot îngheța. De aceea, aceasta trebuie regulată astfel încât să fie prielnică produselor fragile. Temperatura ideală din interiorul frigiderului este de 3-4 grade C. La aceste temperaturi sunt încetinate procesele de descompunere ale fructelor și legumelor. Nu se păstrează în frigider bananele, roșile, cartofii, ceapa și dovleceii. Ține bananele la temperatura camerei. Ai grija să nu rupi tulpina atunci când scoți o banană din legătură, astfel se vor păstra proaspete mai mult timp. Cât despre cartofi, ceapă și dovlecei, acestea se lasă în ladă, într-un loc răcoros și întunecat.

Înainte de a le depozita la rece, verifică toate fructele și legumele. Ai grija să le separi pe cele pătate de cele sănătoase. Astfel, acestea din urmă, nu se vor contamina. Fructele sau legumele zgâriate, care nu sunt prea rezistente, trebuie pregătite/consumate îndată sau pot fi congelate.

Este bine de știut că aşa fructe ca merele, pepenele galben și caisele conțin o substanță incoloră – etena sau hormonul coacerii – emanată pentru a stimula coacerea. Iată de ce se recomandă să eviți depozitarea lor în preajma unor fructe foarte coapte, pentru a nu le grăbi alterarea.

Asigură-te că fructele, legumele, dar mai ales verdețurile pe care le depozitezi în frigider sunt bine zvântate. Apa favorizează apariția mucegaiului și poate contribui la putrezirea alimentelor în cauză. Spăla-le abia atunci când vrei să le consumi. Se recomandă să păstrezi fructele, legumele și verdețurile în pungi de plastic găurite. Astfel, aerul va putea circula prin interior și nu se va forma condensarea.

Cu siguranță, sfaturile de mai sus îți vor fi de ajutor. Cu toate acestea, consumă pe cât posibil, fructele, legumele și verdețurile cât mai repede. Nu le ține în frigider mai mult de o zi sau două, pentru a evita pierderea nutrientilor.

ROZMARIN

Rarfumata plantă de rozmarin, folosită cu sărg de gospodinele care au ambiția de a adăuga un plus de savoare mâncării, este încărcată de un simbolism aparte.

Numit și iarbă-aducerii-amine, rozmarinul provine din zona mediteraneană, din țări precum Portugalia și Spania. La origine, numele acestei plante se trage din latinescul *ros*, însemnând *rouă* și *marinus*, adică *mare*, de unde denumirea de *roua mării*. La începuturile creștinismului, rozmarinul a fost numit Roza/ trandafirul Mariei, în onoarea Maicii Domnului. Potrivit legendei, florile rozmarinului, inițial albă, și-a împrumutat culoarea de la mantia albastră a Fecioarei Maria. Se spune că, în timpul fugii în Egipt a lui Iosif, a copilului Iisus și a Fecioarei Maria, aceasta din urmă și-a aşezat mantia peste un tufiș de flori albe de rozmarin, iar acestea au devenit, ca prin minune, albastre.

Într-o altă legendă, se întoarce că Maica Domnului a spălat într-un râu hainele lui Iisus și le-a pus apoi la uscat pe o tufă de rozmarin. Drept recompensă a serviciului făcut astfel lui Iisus, florile tufișului au primit în dar culoarea albastră.

O poveste populară relatează că, în fuga către Egipt a Sfintei Familii, ramurile tuturor plantelor trosneau și pocneau sub apăsarea picioarelor, exceptie

făcând doar rozmarinul, ale cărui crengi nu tulburau deloc liniștea, nepunându-i astfel în pericol pe fugari. Din această cauză, se spune, rozmarinul nu crește mai înalt decât statura avută în acea perioadă de către Iisus și nu viețuiește mai mult de 33 de ani, asemenea lui Hristos.

Un mit din Antichitate povestea despre o frumoasă fată din Sicilia transformată într-un rozmarin. În vremea acestei metamorfoze, Sicilia era sub stăpânirea lui Circe, care făcea vulcanii să erupă și aducea plantele către ofilire și moarte. Mai mult decât atât, vrăjitoarea i-a fermecat pe oameni astfel încât aceștia să se arunce și să se înecă în mare. Fata cu ochi albastri, preschimbătă în rozmarin, a stat de veghe însă lângă ţărmuri, redându-le oamenilor luciditatea și amintindu-le de puterea niciodată secătuită a binei în lume.

O altă legendă susține că pe 5 ianuarie, la miezul nopții, vechiile plante de rozmarin din Ajunul Crăciunului înfloresc brusc, celebrând astfel nașterea lui Iisus. Trebuie menționat că în veche, în Occident, rozmarinul era una din planetele tradiționale ale Crăciunului, cu acest prilej el fiind asternut pe podelele caselor. Oamenii călcau peste frunzele de rozmarin, împărăștiindu-i parfumul în toată locuința.

În Evul Mediu, se credea că rozmarinul crește numai în grădinile celor virtuoși. Rozmarinul era ars în biserici ca și tămâia și, până de curând, era folosit pentru purificarea aerului în spitalele franțuzești. În secolul XVI, în Europa occidentală, era purtat în punguțe și în vârful bastoanelor ca mijloc de protecție contra molimelor. În Belgia, copiilor nu li se spunea că au fost aduși de o barză, ci că s-au născut dintr-un rozmarin.

STATUIA CIOBANU-LUI MOLDOVEAN ÎN CARTEA RECORDURILOR

Statuia ciobanului moldovean din raionul Tarutin, regiunea Odesa, a fost inclusă în Cartea Recordurilor Guinness, ca fiind cea mai mare statuie din lume dedicată ciobanilor, infor-

mează administrația Centrului etnografic în aer liber Frumușica Nouă din regiunea Odesa.

Creația artistică, care se pare a fi ruptă din renumita baladă românească Miorița, a fost instalată pe teritoriul Centrului etnografic în aer liber Frumușica Nouă, la inițiativa omului de afaceri Alexandru Pălăriev.

Statuia are o înălțime de 17,93 metri și cântărește aproximativ 1080 de tone. Trebuie de precizat că la Centrul etnografic în aer liber Frumușica Nouă anual are loc Festivalul Internațional de Folclor *Plaiul natal*, iar zona complexului de agrement a fost înființată pe locul satelor românești Frumușica Nouă și Roșia, desființate de regimul sovietic în primăvara anului 1946.

TOGG – DE LA MUNTE PÂNĂ LA MARE

 Țară cu populația de peste 80 de milioane de cetățeni merită să se mândrească cu propriile

automobile? Desigur!

Unde mai pui că țara are și drumuri bune, și

destinații deosebite de agrement – mare, munți, vestigii legendare, ce amintesc de civilizațiile antice. Și nu că în țară ar lipsi producția de automobile – mulți producători europeni au uzine de asamblare a automobilelor. Dar de origine proprie, produse în masă – ba. Așa au decis în Turcia, țara care dispune de tehnologii de top în multe domenii. Și, fiind în pas cu abordările moderne zero emisii, de la bun început s-au orientat spre tehnologii verzi, bazate pe energii regenerabile. Ca rezultat, în 2018 a fost organizată compania TOGG (Grupul de Inițiativă Automotive din Turcia) cu cinci mari asociații, care rapid a purces la valorificarea a 3,7 miliarde de dolari, prevăzuți pentru dezvoltarea producerii pentru următorii 13 ani. Paralel cu proiectarea automobilelor, a început și construcția platformei de producere în vecinătatea orașului Bursa, pentru 4300 de locuri de lucru. Primele două modele – un SUV și un

sedan – deja au fost proiectate, aspectul exterior fiind opera renomului atelier italian Pininfarina. În scurt timp uzina urmează să producă circa 175 de mii de automobile pe an.

SUV-ul are două variante de motorizare – cu 200 și 400 C.P. (cu motor la fiecare osie), iar autonomia poate fi de 300 și 500 km. Modelul de bază accelerează 0-100 km/oră în 7,6 secunde, în timp ce modelul cel mai puternic cheltuiește pentru aceasta circa cinci

secunde. În proiectare sunt și un minivan, un hatchback și un SUV din altă clasă. Constructorii turci sunt deciși să utilizeze cele mai noi tehnologii de producere a bateriilor litiu-ion, pentru încărcarea lor la 80% din capacitate timp de 30 de minute. De asemenea, vin cu electronica de ultimă oră, cu un înalt nivel de asistență a rulajului autonom. În loc de oglinzi retrovizoare TOGG propune minicamere video. Iar în habitaclurile confortabile e paradisul împătimișilor de monitoare multe și mari.

Iurie SCUTARU

APRILIE

90 de ani de la nașterea lui Fănuș NEAGU, nuvelist, romancier, dramaturg, publicist, actor și scenarist român, membru titular al Academiei Române (5 apr. 1932 – 24 mai 2011).

400 de ani de la nașterea lui Vincenzo VIVIANI, matematician și om de știință italian. A fost discipol al lui Galileo, membru al Societății Regale din Londra și al Academiei de Științe Franceze (5 apr. 1622 – 22 sept. 1703).

100 de ani de la nașterea lui Anatol GUGEL, poet, eseist și traducător (6 apr. 1922).

565 de ani de la urcarea pe tronul Moldovei a lui Ștefan cel Mare și Sfânt (12 apr. 1457 – 2 iul. 1504).

90 de ani de la nașterea lui Liubomir IORGA, instrumentist, dansator, actor, muzician și meșter de instrumente muzicale populare (12 apr. 1932 – 7 nov. 2014). A se vedea și art. din CN 2007, p. 146-147.

100 de ani de la nașterea lui Victor TOMA, inginer electronist, constructorul primului calculator din România, membru de onoare al Academiei Române, originar din Basarabia (14 apr. 1922 – 28 nov. 2008).

570 de ani de la nașterea lui Leonardo da VINCI, pictor, sculptor, arhitect, muzician, inginer inventator, anatomicist, geolog, cartograf, botanist și scriitor italian, cel mai de seamă reprezentant al Renașterii italiene din perioada de apogeu a acesteia (15 apr. 1452 – 2 mai 1519).

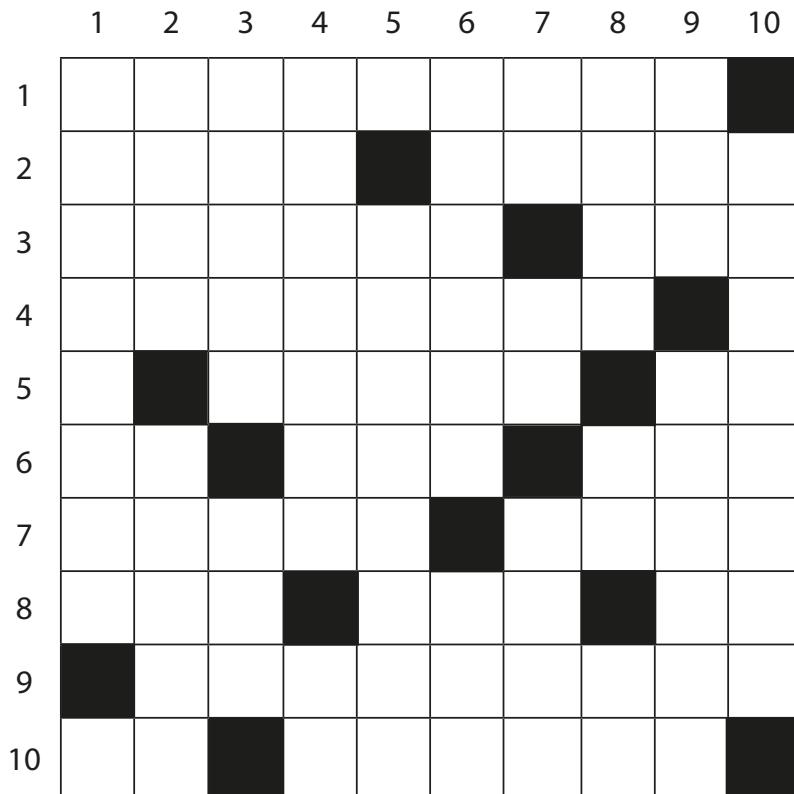
70 de ani de la înființarea Studioului Cinematografic Moldova-Film (17 apr. 1952).

140 de ani de la stingerea din viață a lui Charles DARWIN, geolog, biolog, autor de cărți, celebru naturalist britanic, fondatorul teoriei referitoare la evoluția speciilor prin selecție naturală (12 febr. 1809 – 19 apr. 1882).

cuvinte încrucișate

Rubrică susținută de Igor GROSU

ORIZONTAL: 1. Fulgi pe păr. 2. Grozav de tare – Adevărată. 3. Bolnavi de răceală – Un fel de cerb din tundră. 4. Studiază strucrura ființelor. 5. Înnăscut – Pele! 6. Ace! – În sat din cealaltă parte – Răspunde la apelul telefonic. 7. Câinișor – Adorat. 8. Vremuri – Sătulă... în sfârșit! – Nichel. 9. Specialiști în boli nervoase. 10. A doua pe scara muzicală și – Vas de bucătărie de formă rotundă.

VERTICAL: 1. Acoperă corpul broaștelor-testoase. 2. Năzdrăvan... în cele din urmă! – Tesut muscular. 3. Recrut – Teodora Eni Enache. 4. Numărul unu – Notă do cândva. 5. Cuprind totul. 6. Reprezentant diplomatic – Începutul logisticii! 7. Bie! – Ion Voinea – Placă de beton. 8. Solid – Suprafață agricolă – Mioare. 9. Doamnele – Varsă lacrimi. 10. Asemănări.

Răspunsurile corecte – nr. 1, 2022

cuvinte încrucișate

ORIZONTAL: 1. Tricicletă. 2. Rebel. Arac. 3. Ave. Isteți. 4. Corect. Ca. 5. Tlic. Apt. 6. Oțărății. Ar. 7. Ra. Avicol. 8. Anaconda. 9. Sau. Nal. Ir. 10. Tipărt. Ocnă.

VERTICAL: 1. Tractorist.

2. Revoltă. Ai. 3. Iberia. A.U. P. 4. Ce. Ecran. 5. Illic. Avânt. 6. Statică. 7. Lat. Picolo. 8. Erect. O.N. 9. Tată. Aldin. 10. Aci. I.R. Ara.

trei variante – un răspuns

Cuvântul *bifurcat* înseamnă: împărțit în două sensuri; crăcănat.

frământări de minte

De fapt, $9+7=16!$.

Dragi cititori,

Primăvara care a sosit ne prilejuiește un alt bilanț pentru ultimele numere ale anului trecut: 10-12, pentru a vedea cine dintre voi a fost mai tenace și ingenios. Deci, îi menționăm pe Bogdan BORCEA din Echimăuți, Rezina; Teocista COLȚĂ din Cărpineni, Hâncești; Dumitrița CHIRIȚĂ din Ignătei, Rezina; Ion POPARCEA din Chișinău.

Vă felicităm și vă urăm izbândă, iar soarele de primăvară să vă ofere căldură dătătoare de viață!

Franz von DEFREGGER (1835-1921): FATA CARE CÂNTĂ LA CHITARĂ

Pictor austriac. S-a născut la ferma familiei, Ederhof, din Stronach. În 1860 a fost nevoie să vândă ferma, pentru a le plăti moștenirea celor două surori și a putea emigră în Statele Unite ale Americii. Cu toate acestea, în cele din urmă nu a plecat, ci s-a mutat la Innsbruck, unde a studiat cu sculptorul și profesorul Michael Stolz la școală profesională a orașului. În toamna aceluiși an s-a mutat la München, unde a urmat lecturile lui Hermann Dyck la Königliche Kunstgewerbeschule München, a două școală de artă a orașului. La 19 iulie 1861 a promovat proba de admitere la Academia de Arte Frumoase din München, unde a studiat la clasa de pictură condusă de Hermann Anschütz.

În 1863 a făcut un sejur la Paris, unde, ca autodidact, și-a perfecționat abilitățile datorită vizitelor la muzeu și la galerii de artă. S-a întors la München în 1865. Imediat lucrările sale au început să atragă succes la public. Subiectele sale preferate erau portretele, scenele vietii țărănești, dar și pictat și numeroase tablouri cu subiecte istorice. Din 1878 până în 1910 a fost profesor de pictură istorică la Academia de Arte Frumoase din München.

În 1883 i s-a acordat titlul nobiliar, iar numele său de familie a devenit von Defregger. A murit la München, pe 2 ianuarie 1921.

Alte lucrări: TURISTUL, PORTRET DE FATĂ, BĂIAT DE ȘCOALĂ CU UMBRELĂ ROȘIE, NOAPTE CU LUNĂ DEASUPRA LACULUI.

DIN NUMĂRUL URMĂTOR:

poezie: Ed POBUZHANSKY.

nimic altceva: De vorbă cu artistul plastic Aurel GUȚU.

pagina muzelor: Lily COLLINS.

time-out: Stephen CURRY.

FONDATOR:
MINISTERUL CULTURII

NOI

Fondat 1930
Serie nouă 1990

Redactor-suf:
Valerie VÖLONTIR

Iuliana ȘCHIRCĂ
secretar responsabil

Leo BORDEIANU
redactor de secție

Ianoș VRANCEAN
redactor artistic

Valentin GUȚU
stilizator

Lucia STEGARESCU
corector

Valeria PRODAN
operator

Alina BODROVA
contabil-șef

Sergiu FRUNZĂ
șofer

Comanda 7102
Formatul 60x90 1/2
Coli de tipar 5
Tiraj — 1300 ex.

WE
(in Romanian Language)
Monthly magazine for
children and teenagers

ADRESA REDACȚIEI:
Revista NOI,
str. Al. Pușkin 22,
MD - 2012 mun. Chișinău
Telefoane:
022 23 31 91; 022 23 37 25;
022 23 36 45; 022 22 22 45
Fax: 022 23 31 91
E-mail: revistanoi1930@yahoo.com
Facebook.com/ Revista NOI
www.revistanoi.md

Revista este tipărită
la Tipografia Centrală

Înregistrată la Camera Înregistrării
de Stat pe 11.08.2008
cu nr. 1003600012713

Vă rugăm să indicați la sfârșitul
textelor, pe versoul desenelor și foto-
grafilor, prenumele, numele, vîrstă,
clasa în care învățați, adresa com-
pletă, numărul de telefon.

Indice 31239
Post-restant 34239
Prețul 20 lei

22003 >

ALBIA SE UMFLĂ

Valerie VOLONTIR